

sisiauris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1976
4

liepa
rugpiūtis

T U R I N Y S

S. Vilkauja	Moteris mūsų liaudies dainose	2
Jūratė	Dovana (eil.)	5
J. Narūnė	Balninkų miestelio Damuta	6
P. Gaučys	Pasaulis keičiasi	7
Lauri Li	Vakaras virtuvėje	11
J. Eretas	“Eglutė” — jos kūrėjas ir pirmieji redaktoriai	12
• Knygos	P. Naujokaitis —	
	B. Pūkelevičiūtės dovana vaikams	15
	J. Pumputienė — Puokštė	16
	J. Miškinis — Motina — Tautos tvirtovė	16
	D. Petrutytė — Kūdikio judesinė elgsena	17
	J. Valiūnas — Nuobodulys	18
	P. Alšėnas — Agatha Christie	23
	I. Malėnas — Lietuvė moteris pavergta?	24
• Vaiko auklėjimas	Veda I. Kairienė	25
• Moterų pasaulyje	Veda L. Murauskienė	27

ILIUSTRACIJOS

J. Paukštienė	Vasara	1
	Lietuviška šeima 19 amž.	4
A. Tamošaitienė	Kilimas	5
J. Paukštienė	Šeštadienio moteris	7
J. Paukštienė	Eglė žalčių karalienė	7
M. Ivanauskas	Madona — Ruduo	8
M. Ivanauskas	Nukryžiuotasis — Žiema	9
J. Paukštienė	Madona	10
F. Mikoliūnas	Lėkštės	11
D. Kvietkevičiūtė	Kilimas	24

“MOTERIS” LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1976 m. Nr. 4 (112)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

Z. DAUGVAINIENĖ — kalbos taisytoja, Z. DIDŽBALIENĖ — korektorė,

I. KAIRIENĖ — skyriaus vedėja, L. MURAUSKIENĖ — skyriaus vedėja,

BRONĖ PABEDINSKIENĖ — administratorė.

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė “Tėviškės Žiburių” spaustuvė, 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3
Prenumerata metams \$6.00; garbės prenumerata \$10.00.

Viršelis — aukštaitiškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

“MOTERIS” Lithuanian Women’s Magazine. 1976 No. 4 (112)

Printed by “Lights of Homeland” in Mississauga, Ont.

J. PAUKŠTIENĖ

VASARA

Į žalsvo rūko pūkus įvynioti.
Mūsų laiptai, laivai ir namai —
žaisliški ir besvoriai
kažkur tarp dangaus ir žemės.

Po saulės nuskalautais bokštais
klausomės
laikrodžių ir varpų skambėjimo
ir vėl einam tolyn
per kasdienybę pilką —
balandžių sparnais išgrįstą —
kvartalą.

(J. Degutyte)

MOTERIS MŪSŲ LIAUDIES DAINOSE

S. VILKAUJA

Didžiausią lietuvių tautosakos lobyno dalį sudaro liaudies dainos. Nors nežinomi poetai sukūrė daug pasakų, padavimų, legendų, mįslių ir kt., bet dainų yra sukurta daugiausia. Štai "Tėviškės Žiburiuose" (1972. 12. 21) yra rašoma:

"Lietuvos Mokslų Akademijos Lietuvių Kalbos ir Literatūros instituto rankraštyne yra sutelkta apie 400.000 dainų tekstų užrašymų ir 50.000 melodijų . . ."

Mūsų senelius ir prosenelius daina lydėjo visą gyvenimą. Dainose jie rasdavo nusiramimą ir paguodą, daina išreiškėdavo savo džiaugsmą bei liūdesį. Tie beraščiai tautos dainiai gyvu žodžiu per šimtmečius kūrė, išlaikė ir perdavė kartų kartoms gražias mūsų liaudies dainas.

Tautosakos tyrinėtojai tvirtina, kad daugiausia senų dainų randama Dzūkijoje, kuri ir yra vadinama Dainava.

Štai kaip apie tai rašo V. Krėvė savo "Dainavos šalies senų žmonių padavimuose":

"Bet ir už mažus paukštelius čiulbonėlius, už lakštingaleles garsiau dainuoja ten jaunos sesulės, Dainavos šalies skaisčios mergelės . . . Ir ankstų rytą, ir vėl vakarėlį skamba jų dainos ir giriose tamsiose, ir lankose žaliuose, kai šienelį grėbia, ir laukuose plačiuose, kur rugelius jaunos piauna, ir žaliame vyšnių sodelyje, kur bernelį liūdi . . ."

Sakoma, kad daug dainų yra sukurta baudžiavos laikais, nes visi gyveno kaimuose, kurių sodybos, kiemai ir tvoros čia pat susiję. Kai baudžiava buvo panaikinta, kai mūsų kaimai buvo išskirstyti į vienkiemus, tai ūkininkai vieni nuo kitų toliau gyveno, rečiau tegalėjo susitikti ir mažiau dainavo. Toks dar baudžiavos laikų palikimas nepriklausomais Lietuvos laikais buvo išlaikytas apie Vilkaviškį, kai šeštadienio vasaros vakarais kaimo vyrai susirinkdavo vienoje vietoje (seniūno kieme, prie kryžiaus ir kt.) ir dainuodavo.

Visi tvirtina, kad mūsų liaudies dainų yra labai daug liūdny. Kodėl taip yra? Prisimenu, kai Vytauto D. universitete prof. M. Biržiška, dėstydamas lietuvių tautosaką, dažnai pabrėždavo, jog mūsų dainų yra daug liūdny todėl, kad mūsų tautos istorija yra labai liūdna, nes amžini karai su priešais, baudžiava, maras, laisvės netekimas ir kitos nelaimės mus lydėjo visą gyvenimą.

Paskaitykime, kaip apie tai rašo šių dienų mūsų žymiausias išeivijos tautosakos puoselėtojas ir tyrinėtojas dr. J. Balys savo "Lietuvių tautosakos skaitymuose" (psl. 193):

"Mūsų dainose vyrauja lyrinis pradai, — jausmų išsiliesimas ir paguodos ieškojimas buvo akstinu sukurti šias dainas ir jas išlaikyti. Lyriniame dainų pobūdyje atsispindi lietuvių charakteris ir sunkus mūsų tautos istorinis likimas, kuris mus skaudžiai plakdamas lydi iki pat pastarųjų dienų. Be to, didžioji

liaudies dainų dalis yra moterų sukurta ir išlaikyta, o moteriškai prigimčiai lyriniai motyvai visados yra artimesni ir suprantamesni."

* * *

Kadangi daug liaudies dainų yra sukūrusios moterys, tai kiekviena iš jų yra įdėjusi mažą dalelę savęs įvairiose dainose, kaip antai: darbo, vestuvių, karo, našlaičių, žvejų ir kt.

Labai daug turime surinktų darbo dainų, kuriose moteris apdainuojama kaip linų rovēja, verpėja, baltų drobelių audėja, rugių piovēja, šieno grėbėja ir t.t. Pagal darbą mergina dažnai buvo ir vertinama. Pas darbščias ir rūpestingas mergaites greičiau piršliai atvažiuodavo ir geresnį vaikną išpiršdavo. Visiems yra žinoma dzūkų daina "Pasvarstyk, Antele". Šioje dainoje vaikinai, norėdamas vesti merginą, klausia:

Ar tu moki verpti,
Ar tu moki austi,
Ar moki, mergele,
Kalne rugius piauoti?

Tačiau ta mergina labai protingai jam atsakė:

Vai neklausk, berneli,
Ar aš moku darbą,
Tiktai pasiklauski,
Ar eisiu už tavęs.

Moteris senovėje turėjo ir miltus duonai susimalti. Malimas girnomis buvo labai sunkus darbas. Moteris turėdavo labai anksti keltis ir malti, nes išaušus reikėjo pusryčius virti ir visą namų apyvoką apeiti. Tačiau lietuvė ir maldama dainuodavo:

Aš viena maliau,
Viena dainavau,
Viena girneles traukiau.

Seniau kaimuose, kur žemė buvo menkesnė (pvz. Dzūkijoje), rugius piaudavo moteris su piautuvais. Kitur rugius jau kirsdavo vyrai su dalgiais, o moteris turėjo eiti iš paskos ir griebti. Šis darbas moterims buvo labai sunkus.

Yra išlikusi sena daina, kurioje yra lyginamas dukrelės rugių piovimas su marčios:

Jauna mano dukrelė
Jau nuvaro, jau nuilso,
Kuo tankiausiai piautuvėliu
Užmesdama, užmesdama,
Kuo tankiausiai saujelėn
Beimdama, beimdama.

O štai marti:

Jauna mano martelė
Nepavargo, nepailso,

Kuo rečiausiai piautuvėliu
Užmesdama, užmesdama,
Kuo rečiausiai saujelėn
Beimdama, beimdama.

Dirvonų arimas visuomet priklausė vyrams, bet vienoje dainoje yra sakoma, kad "viena dirvonus iš-kėliau . . ." Kai vyrai išjodavo į karą, kai išeidavo medžioti ar žuvauti, moteris pasilikusi turėjo auginti vaikus, prižiūrėti visus ūkio darbus. Tad gal kartais turėdavo susiarti dirvonus ir pasisėti linus bei rugius?

Taip pat senose dainose randame, kad moterims reikėdavo prisinešti (žinoma, su kibirais ir naščiais) vandens iš šaltinėlio, reikėdavo ežere žlugtą skalbti bei nunešti priešpiečius piovejams į laukus. Po visų dienos darbų jaunos merginos dar rūpindavosi gėlių darželiu ir skubėdavo jį palaistyti, nes gražus darželis buvo kiekvienos mergaitės pasididžiavimas:

Tykus buvo vakarėlis
Aiškiai švietė mėnesėlis,
Skubinausi nuo darbėlių
Laistyt rūtelių darželio.

O jauna žvejo dukrelė turėdavo dar darbų::

Aš jauna tekau jaunam žvejužėliui,
Turiu eiti prie marelių taisyti tinklelių...

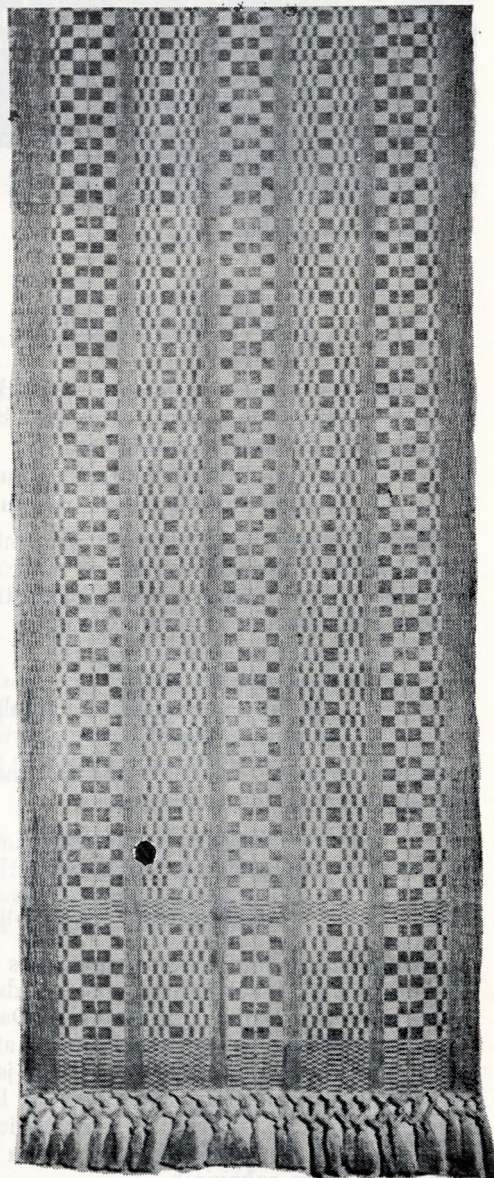
Daug turime dainų ir apie audimą, bet šis darbas moterims buvo lengvesnis ir įdomesnis, nes kiekviena čia galėjo pasirodyti su savo meniniais sugebėjimais, rašto įvairumu ir spalvų derinimu. Gabios audėjos buvo plačiai žinomos net keliose parapijose. O prisiausti kiekvienai lietuvaitėi būtinai reikėjo, nes jau prieš vestuves ji turėjo susikrauti sau kraitį ir pasiruošti dovanų. Darbšti mergina prisiausdavo audeklų, lovatiesių, staltiesių, rankšluosčių, juostų ir kt., o tada ji drąsiai galėjo dainuoti:

Nors toli einu nebijau nieko —
Turiu daug dovanėlių!

Senose vestuvių apeigose yra labai daug dainų, bet jaunoji, nors ir yra svarbiausias asmuo visoje vestuvių dramoje, labai mažai kalba ir nedainuoja. Daugiausia ji pasireiškia jau po vestuvių, kai reikia atsiveikinti su visais ir važiuoti į vyro namus, o vestuvėninkai uždainuoja:

Ko liūdi, seserėle, ko liūdi?
Ko liūdi, lelijėle, ko liūdi?

* * *

LIETUVISKA ŠEIMA

19 AMŽ.

Veža kraitį per laukelį,
Mane jauną į vargelį,
To liūdžiu!

Tada, be abejonės, jaunoji pravirksta gaudžiu balsu ir net pradeda raudoti, o motinai širdį suskausta, nes tik tada ji tikrai pajunta, kad

Močiute, širdele, tai tau, tai tau!
Auginai dukrelę ne sau, ne sau . . .

Dažnai vestuvinėse dainose yra minimas anytos (vyro motinos) nesugyvenimas su marčia. Šitų šeimos santykių dainose niekas nesiima pakeisti ar sušvelninti. Marti tai jaučia jau pirmą dieną:

Kai privažiavau dvarą,
Anytužės dvarelį,
Tai aš pamačiau savo vargelį
Anytužės varteliuos.

Kitose dainose yra palyginamas marčios gyvenimas su tėvais ir vyro namuose:

Pas motinėlę valioj užaugau,
Be rūpestėlio, be vargužėlio.
O kai nuėjau pas anytėlę,
Puoliau į vargą, į rūpestėlį . . .

Mūsų senos karo dainos ypatingos yra tuo, kad jose labai mažai karingumo, nes jų daug sukūrė ir išlaikė iki mūsų laikų irgi moterys. Daugiausia karo dainose apdainuojamas pasiruošimas, atsisveikinimas, palydėjimas ir pagaliau laukimas, kad jaunas kareivėlis sveikas vėl sugrįžtų namo, nes jo laukia motulė, seselės ir mergelė. Paimkime, pavyzdžiui, dainą "Trijų seselių jauną brolelį". Šios dainos yra keli variantai. Vienoje dainoje sakoma:

Viena seselė brolelį rengė,
Antroji žirgą jam pabalnojo,
O ši trečioji, pati jaunoji,
Vartus atkėlė ir palydėjo

Ir toliau apie patį karą nieko nedainuojama, bet tik seselės laukė savo brolelio sugrįžtančio. O tas laukimas buvo toks ilgas, kad

Jos prastovėjo kalne duobelę
Ir prarymojo uosio tvorelę.

Pagaliau sugrįžo žirgelis, bet jau be brolelio . . .
Idomu, kaip apie karo dainas rašo dr. J. Balys (Lietuvių tautosakos skaitymai, psl. 199):

"Dainose apie karą tikrai karingos nuotaikos ne daug terandame, jose irgi vyrauja lyriniai motyvai, išskyrus vieną kitą iš Mažosios Lietuvos, paveiktą prūsiško militarizmo . . . Todėl mūsų dainos nesižavi kruvinais kovos lauko grumtynių vaizdais, nesididžiuoja narsumu ir nesigiria išpūstais laimėjimais . . . Be to, žymi dainų apie karą dalis irgi yra moterų sukurta, pvz., visoj Lietuvoj žinoma daina apie karan jojančią trijų seselių jauną brolelį aiškiai yra moterų kūrinys."

Labai daug ir labai gražių senovės dainų yra surinkta apie meilę tarp bernelio ir mergelės. Tačiau reikia pasakyti, kad visa erotika senose mūsų liaudies dainose yra paslėpta simboliais ir alegorijomis. Daugiausia dainuojama apie ilgesį, liūdesį, kai mergelė laukia vakarėlio, kad galėtų susitikti su savo berneliu:

Man dieną naktį rūpi,
Kad su berneliu būti . . .

Arba:

Vai tvėriau, tvėriau tvoreles,
Vai sėjau, sėjau rūteles,
Vai lanky, lanky mane, berneli,
Žaliam rūtų daržely.

Kartais dainose randame ir pavydo:

Man ir patiko laukelis,
Man ir patiko rugeliai,
Tik nepatiko jaunas bernelis,
Kad su kitom kalbėjo.

Savaime aišku, kad kiekviena mergaitė buvo laiminga, kai išgirdavo tokį atsakymą:

Kad ir kalbėt kalbėjau,
Tave širdy turėjau.
Žydi mergelė mano širdelėj,
Kaip darže lelijėlė.

Tačiau turime dainų (deja, labai nedaug), kur dukrelė neklauso motinos:

Mane močiutė barė,
Linelių raut išvarė.
Aš tų linų neroviau,
Svirknely ulevojau.

Ir toliau dainoje sakoma, kad "vidur tamsios naktelės atjoj šelmis bernelis". Atrodo, kad po tokios svirknely "ulionės" buvo išlieta daug gaudžių ašarėlių . . . Bendrai imant, visos tos mūsų klėtėlės (svirkneliai), jeigu galėtų kalbėti, tai tikrai daug pasakytų . . .

Dabar dažnai per radiją girdime:

Žibėk, žiedeli, visą kelią,
Bučiuok, berneli, jaunąją mergelę!

Visos šios dainos, kur sako, kad "apkabintų ir pabučiuotų", jau yra naujos.

Liūdniausios dainos mūsų tautosakoje yra našlaičių. Šiose dainose randame, kad našlaitėlės labai vargingas gyvenimas, kad jos niekas neužjaučia, niekas nepagudžia:

Kad aš našlaitėlė, didi varguolėlė,
Nėr kas manęs pasigaili, vargšės našlaitėlės.

Tiktai motina iš šaltųjų kapų neužmiršta savo dukrelės, ją ramina ir dar pamoko:

Mokėk, dukrele, mokėk jaunuolėle,
Mokėk, miela dukterėle, pasauly gyventi.
Seno nusilenki, jauno paklausyki:
Būsi pagirta dukterėlė, kad ir našlaitėlė.

* * *

Čia paminėjau tik keliolika mūsų senų liaudies dainų, o jų yra tūkstančiai. Tačiau ir iš šių dainų galima pajusti, kad lietuvė moteris dainavo, kai lopšy p'rmgimį supo, kai dukrelę išleido į svetimą šalį, kai sūnelį palydėjo į karą. Visose dainose jaučiame, kad moteris kantriai neša jai likimo uždėtą gyvenimo naštą. Labai retai ji nusiskundžia ir prašo brolių, kad sumindžiotų josios vargus:

Aš paprašyčiau savo brolelių,
Kad sumindžiotų mano vargelį.

Tačiau:

Mindžiot mindžiojo, kardais kapojo,
Mano vargelis nieko nebojo . . .

Seniau visi dainuodavo daugiau. Kadangi dabar namuose yra radijas ir televizija, tai žmonės daugiau klauso negu dainuoja. Net ir Maironis viename iš savo eilėraščių nusiskundžia:

Tėvynės dainos, jūs malonios,
Taip širdį žadinat saldžiai.
Kodėl gi mūsų gražios ponios
Nebedainuoja taip seniai?

Sesutės mūsų nuo senovės
Dėvėjo rūbus paprastus,
Dūzgeno plonas, baltas drobes
Ir koja suko ratelius,
O iš karštos jaunos krūtinės
Skambėjo dainos sidabrinės . . .

Literatūra:

1. Dr. J. Balio "Lietuvių tautosakos skaitymai".
2. J. Aisčio ir A. Vaičiulaičio "Lietuvių poezijos antologija".

IŪRATĖ

DOVANA

Gražiausiais rūbais pasipuošus,
Aš į Tave prašnekt norėčiau,
Nes šiandien dovaną ruošu,
Kurią po kojom Tau padėsiu:

A. TAMOŠAITIENĖ KILIMAS

Skaisčias žvaigždes nakties sietyno,
Ir pilnatį sidabru sunkų,
Ir pirmą spindulį auksinį,
Kurį sulaužė žemėn siunčia . . .

Surinksiu visa, kad galėčiau
Pradžiugint širdį Tavo gerą —
Aš neapsakomai norėčiau
Tave pasveikinti kaip dera.

Ne tam, kad Tu už viską,
Galbūt, man aciu pasakysi —
Išvysti šypseną mažytę
Tetrokštu Tavo aš akyse.

Tiesiai į valgomąjį įbėgo tekina Placanianė. Nusi-movusios nuo galvos skarelės galais ji šluostėsi prakaitą ir ruošėsi kažką svarbaus pasakyti. Staiga jos smakras sudrebėjo ir ji prapliupo ašaromis:

— Mona Damuta . . . vi — visiškai blaga! . . . Susimylak Pania! . . . Nuveik pažiūrą . . .

Mano mama nieko nebeklausinėdama, greit suėmė vaistų buteliukus ir nuskubėjo su nelaimingąja moterimi.

Jos ėjo dulkėtu miestelio keliu. Aš žiūrėjau pro langą. Žiūrėjau, kaip jiedvi nutolsta.

— Ir aš noriu pas jas — pamaniau, ir greit išbėgusi iš namų, pasileidau vytis . . .

Nedrąsiai peržengiau augštą gryčios slenkstį, pasilikdama stovėti prie durų: bijojau prabilti — motina ir Placanianė buvo labai susikaupusios prie ligonės lovos.

— Dėga, vis dėga smogenas! Niekui in burnų nebe-poima! . . . — nusiminusi aiškino Placanianė.

Mergaitė gulėjo aukštiekninka, atmestomis rankomis, sukepusiomis lūpomis ir baisiai raudonais veidais — ji atrodė, kaip saulėje sudegusi žemuogė. Jos plaukučiai išsidriekė ant didelės pagalvės. Liūdnamai juodavo galūgalvyje Sopulingosios paveikslas.

Motina pamatavo karštį ir išsigando . . . Tuoį pat liepė atnešti iš šulinio šalto vandens ir uždėjo ligonei sudrėkintą skepetą ant galvos. Atsargiai ištraukė prišutusią pagalvę ir jos vieton padėjo kailinius, geltona oda į viršų. Mažos ligonės krūtinėlė taip smarkiai kilnojosi, tartum plazdėjo paskutinė gyvybė. Gaila buvo žiūrėti į ją. Rodėsi, jog ir man pačiai tuojau pritruks oro . . .

— Dabar eisime į kleboniją ledų atnešti — ir paėmusi mane už rankos, motina išėjo.

Iš tamsios gryčios išėjusi, pajutau gaivinantį orą lauke. Visur buvo šviesu ir linksma. Mus pasitikęs Placanianės Kudlius prietelingai vizgino uodega. Norėdama būti mamai gera, paklausiau:

— Mamyt, ar tu nepyksti ant manęs?

Motina atlaidžiai paspaudė man ranką . . .

Klebonijoje erdviame valgomajame buvo tuščia. Ant ilgo stalo įgaubtame, lyg pūslė, butelyje zirzė musės, plaukydamos išrūgose. Kampe didelis "samavoras" tyliai šnabždėjo paskutinę savo giesmelę . . . Pro atdaras šonines duris mačiau, kaip iškilo į viršų tabalojančios tuščios rankovės drobinio apsiausto, kurį jau vilkos klebonas.

— Klebonėli, palaukite! — sušuko motina.

— A, tai jūs čia esate?! Ir žvirblis mano čia! — įeidamas į valgomąjį, sveikinosi klebonas su mumis.

Motina jam skubiai papasakojo, kad Damuta serga smegenų uždegimu . . . Gėraširdis klebonas susirūpi-

nęs, palietė pakaušį, atsiduso, nors ir rugiapjūtės metu — sutiko atvežti ligonei daktarą. Tvirtais žingsniais jis priėjo prie atdaro lango ir pašaukė:

— Ignotai! Kinkyk orklus! Tajų važiasi in Ukmergį.

Parėjusios namo nusiplovė rankas ir apsišlaks-tėme spiritu. Išgėrusios šiltos arbatos, lūkuriavome atvykstančio daktaro. Laikas slinko vėžlio žingsniais. Didelis sieninis laikrodis lėtai mušė valandas.

— Ar jau greit atvažiuos daktaras?

— Nežinau, vaikeli.

— Ar Damuta bijos daktaro?

— Tu paimk geriau savo kryžius suvinėti!

Paklususi pradėjau siūti. Bet darbas atrodė taip nebemielas ir nuobodus . . . Kryžiai viens po kito ėjo kreivi, perdideli; juos taisydama supainiojau ir nu-mėčiau darbą į šalį.

— Eisiu prie lango, gal jau atvažiuoja . . .

Žiūrėjau ir žiūrėjau vis laukdama klebonijos ratų, kuriuose turėjo sėdėti Ignotas ir nepažįstamas dak-taras. Kad tik greičiau atvažiuotų! . . .

Jau temo. Staiga išgirdau lyg dundėjimą tolumoje. Įsiklausiau . . . Taip, aišku, bilda!

— Jau važiuoja! Jau prie Benogių kiemo! . . . — su-škau nudžiugusi.

— Iš kur tu žinai, mandragalve, juk nematai to kiemo!

— Taip aiškiai girdžiu, mamytė! Žiūrėk, tuojau bus po mūsų langais . . .

Motina greit užsimetė ant pečių šiltą šalį ir išei-da-ma į priangį mane įspėjo:

— Tik tu dabar neik niekur! Sėdėk namie! Aš tu-rėsiu su daktaru pabūti.

Mačiau, kaip motina pasitiko atvažiuojantį vežimą ir pasveikinusi daktarą, įlipo į ratus ir nuvažiavo drau-gė su juo.

Ir aš, ir aš taip pat norėjau kuom nors pagelbėti li-gonei, ką nors ypatingai gero jai pasakyti, ar padaryti. Bet nieko nesugalvojusi nuėjau į miegamąjį. Čia perli-pau savo lovutės medinį augštą šoną, ir joje atsistojusi, įsmeigiau akis į Motinos Švenčiausios paveikslą. Žiū-rėjau, žiūrėjau ir man rodėsi, kad Motina Šventoji — gyva . . . ir taip gerai šypsosi į mane žiūrėdama . . .

— Švenčiausioji Marija, Švenčiausioji Marija! — šnibždėjau aš — padaryk, kad Damuta nenumirtų! Padaryk, kad Damuta nenumirtų! . . . — meldžiausi, kalbėjau, kaip mokejau . . .

Ukmergės daktaro skubiai suteikta pagalba sugrą-žino ligonei sveikatą. Po kiek laiko Damuta visai pa-sveiko. Ir aš tikėjau, kad mano karšta malda jai taip pat padėjo . . .

P. GAUČYS

ŠVENTADIENIO MOTERYS

EGLE ŽALČIŲ KARALIENĖ

J. PAUKŠTIENĖ

Niekas neabejoja, kad pasaulis keičiasi svaigulingu greičiu. Kiekviena diena neša naują pažinimą. Matome pamišėliškai besivystančią techniką, o taip pat beribį žmonių gausėjimą. Ir kartu su tuo dorovinių vertybių žlugimą, susijusį su pasaulio nukriksčionėjimu, betkokios valdžios autoriteto griovimą. Nenuostabu, kad kartu su tuo pakito ir moterų būklė. Žodžiu, pasaulis darosi nesuprantamas. Bėgaliniai įvairių, bet tarpusavyje susijusių faktų akivaizdoje žmogus pasimeta. Jokiam kitam laikotarpyje, vien tik mūsų, žmogui tolydžio reikia susidurti vienu metu su daugybe apraiškų. Tokioje sąmyšio būklėje, mokslininkai studijuoją ateitį (A. Becker, H. Kahn, A. Teffler) mėgina daryti analizes, besistengdami kuriuo nors būdu mus orientuoti.

Taip, pvz. jie tvirtina, kad ateityje socialinė politika nusversianti užsienio politiką. Aplamai imant, valstybės mažiau vartos smurto, nepratomas visuotinis karas. Be abejo, būsią daug įtampos Afrikoje ir Azijoje, ir ten padėtis nebūsianti tokia tikra. Tie mokslininkai tiki, kad žmonija artėja prie juslinės, hedonistinės ir intelektualizuotos kultūros, kuri vyraus ypač Vakaruose. Kartu su tuo kyla judėjimai prieš modernųjį mokslą, prieš biurokratizmą ir prieš gyvenimo pajungimą veiksmingumo dėsniumi. Senovė bus atmetama todėl, kad ji senovė, naujovė bus priimama todėl, kad ji naujovė. Visi lauks, labai dažnai visai nepagrįstai, miestų ir socialinių problemų išsprendimo, kas ves į nusiminimą, todėl jaunuomenės dauguma pasišiaus prieš savo tėvus ir biurokratizmą dėl tariamo tėvų abejingumo toms problemom.

Taip dalykams esant, kas įvyks su šeima? Ar ji pa-

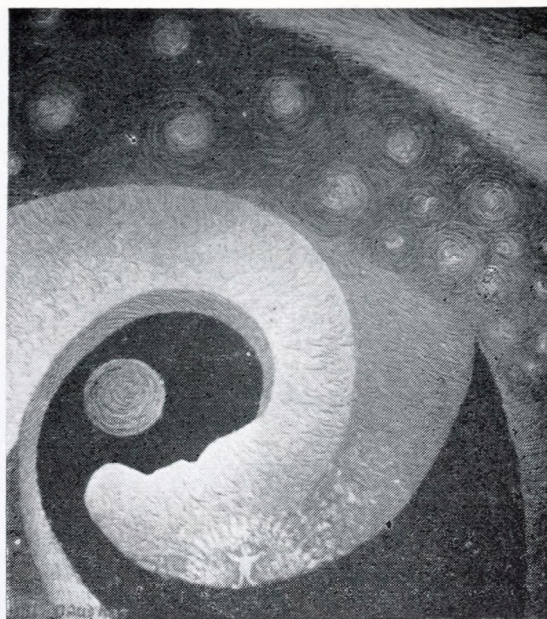
virs pasenusia institucija? Neabejotina, kad ji išgyvens daugelį krizių. Mūsų laikotarpio sparta laiko problemą daro labai aštrią. Laiką labai skirtingai supranta įvairios generacijos, gyvenančios vienoje šeimoje. Jeigu 50 metų amžiaus tėvas sako savo 15 metų sūnui, kad jis turės laukti dvejus metus kol tėvas jam nupirks automobilį, tai tie dveji metai tėra tik 4 tėvo gyvenimo nuošimčiai, tačiau sudaro 13 jo sūnaus gyvenimo nuošimčių. Sūnui laukimo laikas yra tris ar keturis kartus ilgesnis. Vyresnio amžiaus asmenys susiduria su rimtom psichinėm problemom dėl to skirtingo įvairių generacijų laiko išgyvenimo. Todėl neturime stebėtis, kad atsiranda mokslininkų, siūlančių panaudoti biochemines substancijas, kurios pakeistų laiko prasmę ar sukurti „judantį kalendorių“ mūsų gyvenimui tvarkyti.

Galimas daiktas, kad daugelis šeimyninių konfliktų įvyksta dėl skirtingų psichinių tėvų ir vaikų reagavimų, atsirandančių dėl skirtingos laiko sampratos. Ir nenuostabu, kad toji pagreitinata laiko samprata pasirodys esanti kalta dėl įvykstančių kitų konfliktų tarp šiauriečių ir pietiečių, tarp Vakarų ir Afroazijos. Jaunieji labai gyvai jaučia greitėjimą ir būdami tikri, kad jų „gyvenimas dar priešakyje“, yra įsitikinę turį daug laiko. Tuo tarpu senieji žino, kad jie neturi ateities.

Be abejo, šeimyninės problemos iškyla ne vien dėl generacijų susidūrimo. Jaunimui tenka grumtis ir su naujom sunkenybėm: vaikystės ir jaunystės pratęsimu, ilgi bendro ir profesinio lavinimosi metai reikalauja vėlyvos santuokos. Tikrumoje gi matome atvirkščią reiškinį: jaunimas laimės beieškodamas, tuokiasi anksčiau. Pramatoma, kad ateityje bus daugiau savanoriškų viengungių. Pagausės skyrybos dėl ankstybų vedybų, bet bus daugiau galimybių antru kartu tuoktis. Dabartinėje mūsų pasiturinčioje visuomenėje grynai piniginės problemos (tikriausiai turtinės), kurios turėjo tokią didelę reikšmę ankstybesniais laikotarpiais, dabar nebėra tokios aktualios. Dabar vyras ir žmona, kaip dvi asmenybės, kiaurai pažįstančios viena kitos sielą, turi susidurti su problemom, kurių anksčiau dėl laiko stokos nepatirdavo. Ankstybas išėjimas į pensiją ir turėjimas daug laisvo laiko sukelia gilius susituokusiųjų krizes, kurios anksčiau taip lengvai neiškildavo ir kurias, pasirodo, daug sunkiau išspręsti.

Anot ateities tyrinėtojų, labai svarbu būdas kaip išgyvename tą dingstantį, improvizuotą ir nepastovų tęstinumą. Jie suskirsto žmones į „praeities žmones“ ir į „dabarties-ateities žmones“. „Praeities žmonės“ vadovaujasi įsitikinimu, kad visa yra, palyginti, pastovu, remiasi stipriais ir ilgo patvarumo santykiais. „Ateities žmonės“ skaitosi su staigiais pakitimais.

Pažiūrėkime kokius pakitimus pergyveno vidutinio amžiaus asmuo. Tarp 1948-1965 metų daugumos pramoninių valstybių ūkinė raida pasiekė 220%. Gamyba ir patarnavimai padvigubėja kas penkiolika metų. Vaikas, kuris dabar pasiekia jaunystės amžių, yra supamas dvigubai didesnio daiktų skaičiaus nei jų turėjo jo tėvai jam gimstant. Per septyndešimtmečio žmogaus gyvenimą tas procesas gali pasikartoti penkis kartus. Jokiam kitam ankstybesniam istorijos laikotarpyje per vieno žmogaus gyvenimą neįvyko tiek ir tokių staigių pakitimų, kaip dabar. Iš kitos pusės, naujos idėjos ir atradimai daug greičiau įgyvendinami nei ankstybesniais laikotarpiais. Pirmoji rašomoji mašinėlė 1714 m. sugalvota tik po 150 metų buvo išvys-

M. IVANAUSKAS

MADONA
— RUDUO

tyta vartojimui. Ir konservų dėžutei reikėjo viso šimtmečio, kol buvo įsitikinta jos naudingumu ir pradėta plačiai vartoti. Taip pat mažėja laikas, reikalingas išpopuliarinti naujam gaminiui. Dabar mašinų pagalba gunami originalūs sprendimai socialinės, filosofinės ir privačios srities reikaluose.

Meskime žvilgsnį ir į atvirkščią šito milžiniško greitėjimo pusę. Jis sugriauna mūsų vidinę lygsvarą, pakeičia mūsų pažiūras į gyvenimą, prie kurio vos begalime prisitaikinti. Tuo atžvilgiu „praeities žmonės“ daug sunkiau prisitaiko prie mūsų laikotarpio nei „dabarties-ateities žmonės“. Psichologija moko, kad mes turime dvasinę pasaulio viziją, glūdinčią mūsų viduje, sudarytą iš tūkstančių vidinių paveikslų ir principų. Tas dvasinis tikrovės modelis turi paskirtį tikrovę atšviesti, tačiau nūdien išorinė raida yra tokia svaiginanti, kad iš metų į metus vis didėja atstumas tarp mūsų vidinio modelio ir autentiškos tikrovės. Todėl mus apima vitalinis nerimas ir mes susitraukiame į save pačius. Mums gresia panikos pavojus.

Ateities tyrinėtojai mus įspėja neužmiršti, kad visi dabartiniai gaminiai yra padaryti tam, kad juos vartotume ir sunaudotume labai greitai laiku. Tai išmestiniai gaminiai. Reklamuojami „išmestiniai namai“, menas pavirsta „išmestiniu menu“ ir nedaug betruksta, kad pradėtume išmesti ir „susidėvėjusį“ žmogų. Gyvename nykimo amžių, bet taip pat ir amžino, naujo pradėjimo. Senesnieji žmonės dar stebisi matydami dingimą nuo žemės paviršiaus ištisų miesto blokų, kurių vietoje atsistoja nauji pastatai. Jaunimui tai atro-

do natūralu. Pradeda ryškėti gilus nuosavybės jausmo pakitimas. Daugelis prekybos bendrovių jau nebeparduoda savo gaminių, bet juos išnuomoja. Juo daugiau turime, juo labiau daromės nejudrūs. "Dabarties žmonės" žino, kad visais atžvilgiais reikia išlaikyti judrumą.

Dabartis labai turtinga paradoksų: mum mažai apėina artimas, tačiau milijonai jaunuolių jieško būdų kaip pagelbėti "žmonijai". Pracityje buvo maža mokslininkų, sukaupusių didelę išmintį. Dabar jų yra daug, turinčių dalinį daugelio dalykų pažinimą. Dabartis mus verčia pažinti daugelį asmenų, tačiau tos pažintys pasidarė labai paviršutiniškos. Yra būdingas greitis su kuriuo dabar užsimezga ir išyra draugystės. Iš šalies žiūrint atrodo, kad draugavimas turėtų sudaryti didelį pasitenkinimą, bet patvarias, viso amžiaus draugystės, kokių kad būdavo anksčiau, dabar pakeičia daugybė trumpalaikių pažinčių. Todėl vienas svarbiausių mūsų uždavinių, pažymti ateities tyrimo mokslininkai, būtų išlaikyti aktyvius mūsų vidinius paveikslus. O tai reiškia, kad mum nuolat reikia išmokyti naujų dalykų, kas, betgi, sudaro milžinišką krūvį mūsų nervų sistemai. Praeityje žmonės palaikė pastovų santykį su savo vidiniais paveikslais, ko dabar neįstengia padaryti nes viskas palaipsniui dinamizuojasi. Tai yra, ką prof. A. Toffleris pavadino "ateities smūgiu", kurio pradžią jaučiame visi, gyvenantieji dabartiniais laikais.

Pramoninėse šalyse yra apie keturis ar penkis nuosimčius daugiau moterų nei vyrų, ypač tarp vyresnio amžiaus asmenų. Pramatoma, kad ateinančiame dešimtmetyje moterys galėsiančios išgyventi ligi 80 metų, tuo tarpu vyrų amžius suksis apie 70 ar 72 metus. Apytikriai apie 55% jų esančios ištekęsios, 12% našlės ar gyvena išsiskyrusios. Pagal vėliausias statistikas, didžiuosiuose Vokietijos miestuose 30% moterų gyvena vienišai. Kadangi vienišos moterys gyvena už visuomenės ribų, Vokietijos parlamentas ryžosi surinkti duomenis apie dirbančias vienišas moteris tarp 30 ir 60 metų amžiaus. Paaikškėjo, kad jų dauguma gauna vidutinį atlyginimą. Geriausiai laikosi tarnautojos, o 40% darbininkių esančios gana vargingoje būklėje.

Vienišų moterų butai esą panašūs į šeimų butus. Atostogų ir išvažiavimo atžvilgiu dirbančios vienišos moterys laimingesnės už šeimų motinas, atsidėjusias išimtinai namų darbams. Ištekęsios namų šeimininkės, kurios apskritai imant, viskuo skundžiasi, didelėje daugumoje (61%) esančios patenkintos savo likimu, nepriklausomai nuo jų vyrų užsiėmimo, tuo tarpu kai vienišų moterų tik 43% pasisako esančios patenkintos.

Iš tos anketos aiškėja, kad vienišos moterys nebūna tokios vienišos kol dirba savo profesijoje. Jos jaučiasi esančios kitų draugėje. Bet jos bijo senatvės vienišumo, o taip pat joms rūpi sveikata, nes pusė jų nebus tinkamai slaugoma ligos atveju. Savo profesiniame gyvenime moterys daug labiau vertina gerus santykius su savo darbo draugais nei pakilimą tarnyboje. Socialiniu požiūriu viengungė moteris blogiau vertinama už ištekęsiją. Bet vis dar yra prietarų dėl jų lankymosi baruose, restoranuose, naktiniuose klubuose ir dėl atostogavimo būdo.

Ypač tai metasi į akis šalyse, nukentėjusiose nuo karo ar išgyvenusiose kitokias nelaimes. Dėl to ten sumažėjo vyrų skaičius. Ten sumažėjo viengungių nuosimtis tarp vienišųjų moterų, bet pakilo našlių bei išsiskyrusiųjų. Tai yra naujas dalykas, nes Europoje

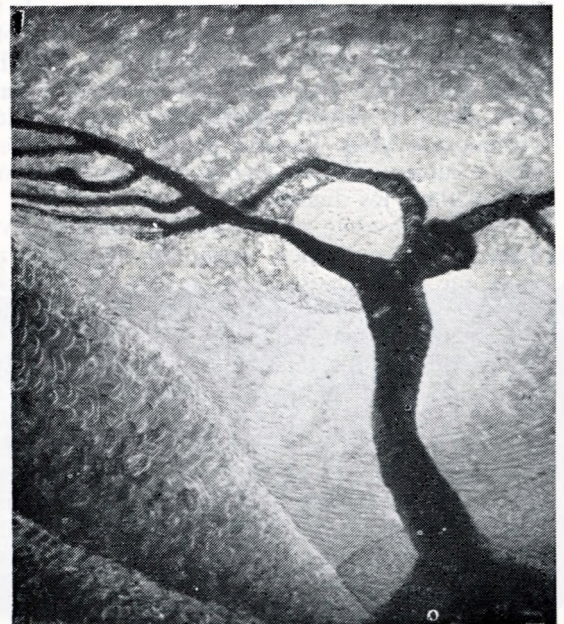
buvo įsigalėjusios vėlybos santuokos, o kaimuose tebuvo tik 60% vedusiųjų gyventojų. Tai reiškia kad noras susituokti buvo daug mažesnis nei tarp Afrikos ir Azijos gyventojų. Dabar visa tai griežtai pakito. Tačiau iš anketų, pravesių tarp visokio amžiaus ištekęsųjų moterų, matyti, kad jos jaučiasi nepatenkintos. Daugelis jų žavisi savistoviais gyvenančiomis moterimis, turinčiomis savo išteklį. Bet galėdamos pasirinkti profesiją, vis tik pasilieka savo namų šeimininkių pareigose ir tvirtina esančios laimingos. Tačiau žmona, kuri atsisada tik "savo darbams", visa praraja atskiria nuo vyro pasaulio. Abu gyvena tarp savęs nuderinamoje tikrovėje.

Sociologai pažymi, kad moteriai reikia liautis vedybas laikyti savo gyvenimo apdrauda. Suirusių santuokų atvejų, vis mažiau vyrų benori per visą savo gyvenimą mokėti išsikyrusiai žmonai; daugelyje valstybių įstatymai jau juos paremia. Ištekęsios moteris, teužiimanti tik naminius darbus po truputį praranda savo prestižą. Kodėl? Dabar jau yra labai daug moterų, kurios ryškiai parodo, kad galima suderinti profesinį gyvenimą su vedybiniu taip pat yra labai didelį profesinį pasisekimą turinčių moterų, kurioms pavydi namų šeimininkės, pradedančios jausti savo mažavertiškumą. Vieniša moteris, atsidėjusi savo profesiniam gyvenimui, turi daug didesnių galimybių vystyti savo asmenybę nei namų šeimininkė. Ir kaip

NUKRYŽIUOTASIS

M. IVANAUSKAS

— ŽIEMA

tik savo profesijos dėka ji gali įprasminginti savo gyvenimą.

Šių dienų tikrovė iš visų reikalauja mokytis, tolydžio prie jos prisitaikyti: kad taisytume savo vidinį išorinės tikrovės modelį pagal tai, kaip ji keičiasi. Tai reikalauja nuolatinio pasimokymo. Po penkių metų pasensta fiziko žinojimas, o po dešimties — gydytojo ar chemiko. Kiekvienas mūrininkas turi išmokti naudotis naujai atsiradusiais įrankiais. Laikas nuo laiko įstaigos techniškai atnaujinamos. Dingsta kaikurios senos profesijos ir atsiranda naujos. Daugeliui senų žmonių skaudu matyti, kad jų žinojimas ir patirtis jaunosios kartos jau nebegali būti panaudota.

Būtinai reikalingas tolydžio mokytis, verčia nuolatos stengtis. Daugelis žmonių nepakelia psichinės įtampos, kokios reikalauja toji pažanga. Neprotinga kova, kurios daugelis jaunuolių griebiasi per egzaminus kolegijose ir universitetuose tuo būdu paaiškinama. Šeimos moterys irgi neturėtų prarasti sąlyčio su savo anksčiau buvusiu profesiniu pasauliu. O tos, kurios niekad nedirbo profesinio darbo, išskyrus naminį, turėtų ryžtis pradėti išmokti kokią darbą, ką nors studijuoti pagal savo sugebėjimus. Niekad nėra pervėlu įsigyti kokią žinojimą. Ir senesnio amžiaus asmuo gali išmokti kokią naują kalbą ir t.t. Beveik visame pasaulyje vis dar paniekinamai tebežiūrima į naminius darbus, ligonių slaugymą ar šiaip kokią patarnavimą. Bet ar tai nebus idealus darbas ateities moteriai, klausia sociologė A. Becker. Ar tai nebus vienintelis darbas, galintis visad būti įmanomas vidutinių gabumų moteriai? Be abejo, jis susijęs su nepatogumais, senais prietarais prieš tą „žemesnės“ rūšies darbą, šeimyniniais ryšiais, nevienodu laiko paskirstymu ir t.t. Bet kartu su tuo — geras užsiėmimas dirbti kelias valandas ar pusę dienos. Čia jų laukia daugelis. Ar negeriau moteriai patarnauti žmonėms, užuot aptarnavus mašinas? Mechaniškas mašininkės darbas valandų valandomis taksint rašomąją mašinėlę yra žalingas moters fizinei sveikatai.

Kokia bebūtų mūsų profesija, svarbu kad ji nebūtų nekenčiama, kad būtų jaučiamas jos pamėgimas. Ir jeigu ji mums nepatinka ir neturime galimumo ją pakeisti kita, turime stengtis su ja susigyventi. Ar negeriau noriai atlikti darbą, jeigu neišvengiamai jį turime padaryti? Sociologų tvirtinimu, ateityje vis daugiau moterų turės dirbti, norės ar nenorės. Ir tas darbas bus visam gyvenimui, nes santuoka jau nebeteikia anksčiau turėtų užtikrinimų. Darbas paliovė būti laikiniu sprendimu merginai, bejėgščiančiai sužadėtinio. Jokia moteris neturi užmiršti tos nepermaldaujamos rytdienos savybės. Iš kitos pusės, moteriai visad bus mažiau laisvo laiko nei vyrui, nes namai ir šeima taip pat reikalaus jos dėmesio.

Nūdien, pradėję senti, turime daugiau lasivo laiko. Ir tas laikas mums nėra apsunkinimas, jeigu mes jį įžengiame gerai apsišarvavę: savo patirtimi, savo kultūra savo dvasiniu subrendimu. Mums didžiausią pavojų sudaro pasyvus laiko sunaudojimas, kurį mes leidžiame prie radijo, televizijos ir kine. Tas pasyvumas atidaro kelią kitam pavojui: mes pradėdame gyventi sensacijomis, imame tikėti, kad pasaulis susidaro iš sensacingų žinių, katastrofų, narkotomanų ir iškraipyto lytiškumo žmonių. Dauguma žmonių nevagia ir nežudo, jieško mažos kasdieninės laimės. Draugystė ir pasišventimas dar nemirė, dar daugelis myli artimą niekam apie tai nesiskelbdami.

Ankstybesniais laikais žmonės buvo nuoširdesni nei dabar. Visi žinojo, kad žmogus yra esminiai vieniša

J. PAUKŠTIENĖ

MADONA

būtybė, tačiau krikščionių tikėjimas jam pagelbėdavo nugalėti šią prarają, skiriančią kiekvieną būtybę nuo kitų būtybių, sužadindama jame vienybės, bendrumo jausmą su kosmu. Daugeliu atvejų vienvietės jausmas, kankinąs dabarties žmogų, bent iš dalies vyksta dėl mūsų senolių vertybių sugriuvimo ir dėl neradimo bent kiek veiksmingesnio jų pakaitalo. Ką žmogus gali daryti gyvendamas šiame pasaulyje ir turįs ką nors veikti? Prieš pasenėjimą galime kovoti savo veiklumu, mūsų žmogiška laikysena įieškodami žmogiškų kontaktų, sugebėjimu išklausyti kitus, geru patarimu galime padaryti daug gera ne tik kitiems, bet ir sau, nes veiklus rūpestis kitaip padeda nugalėti vienvietės jausmą.

VAKARE, vėl grįždavome į virtuvę: į tą jaukų, aprūkusį kambarį — ir buvo smagu įžengti iš drėgno, tamsėjančio oro į jos šilumą. Mes, berniukai, visada grįždavome namo patys pirmieji, nuriedėdami nuo kalno, vienas paskui kitą, kaip namo grįžtantys paukščiai.

Ilgi šešėlių liežuviai tiesėsi per laukus, o medžiai buvo lyg ir sustambėję: stovėjo ramiai, nejudėdami. Aš grįžau iš miestelio užmokejęs mokesčius, grįždamas namo bėgau greitai per ilgą, šlapią žolę, o dabar jau stovėjau mūsų kieme, vos atgaudamas kvapą... Mėlyni dūmai kabojo virš mūsų kamino, nebuvo jokio vėjo... ir kiekvienas akmuo take, kuris vedė į mūsų namą, pakratė mano kaulus sugrįžimo džiaugsmu.

Mes prikipojome malkų nakčiai ir įnešėme jas į vidų. Tai buvo buko malkos: sausos ir trapios, kaip saldinių lazdos, greitai lūžtančios.

Kepėjas atskubėjo taku. Jisėjo nešinas pintine, nerūpestingai persimetęs ją per petį. Jis paliko mums šiandien (taip, kaip visada darydavo), aštuonis, gerai apkepčius kepalėlius duonos.

Prieblanda tirštėjo. Kepėjas, šūktelėjęs mums "labanaktis", švilpaudamas užkopė vėl į kalnelį. Jo juodas arklys laukė kelyje ir dvi lempos raudonavo, privirtintos prie vežimo.

*

Mama kepė blynus virtuvėje, ir jos veidas buvo išraudęs nuo ugnies. Įėjęs, užuodžiau aštrų citrinos kvapą ir kvapą sūrokos tešlos; aliejus spragsėjo keptuvėje. Virtuvė buvo tamsi ir pilna didelių judančių šešėlių. Šviesos dar nedegegė.

Liepsnos ugniaivietėje, čia šoko augštytyn, čia vėl leidosi, taip kad virtuvės kampai čia nušvisdavo, čia vėl aptemdavo ir šimtas liepsnelių atsispindėjo ir žaidė žalvariniuose ornamentuose.

"Paieškok degtukų, Laurie", Mama kreipėsi į mane. "Kažin kur jie ėmė ir nusidangino!"

Tampriai užtraukę užuolaidas ir laukdami blynų, pradėjome savo vakarojimą. Kai virtuvus užvirė ir duona buvo apkepinta, mes susėdome aplink stalą ankstyvai vakarienei. — —

Mama valgydavo visada stačiomis. Ir šis jos valgymo būdas dar daugiau pabrėžė jos budrumą. Ji man priminė radio — priėmėją jūroje!... Mat visas jos dėmesys buvo nukreiptas į besikūrenančią ugnį. Jai rūpėjo kad ji neužgestų. Ugniai pradėjus prastai degti, Mama tapdavo labai nerami. Tą ugnies prigesimą, ji išgyvendavo beveik isteriškai. Ji pildavo aliejaus ant ugnies, — ir tame savo įkarštyje palaikyti ugnį degančią, būdavo beveik pasiruošusi sukapti vieną iš čia pat stovinčių kėdžių! Nors ugnis dažnai "negaluodavo", labai retai kada pasitaisydavo, kad ji imtų ir užgestų. Kai ugnis būdavo "neūpe" ir prigesusi, mūsų nuotaika tuoj pat nukrisdavo. Buvo visai kas kita, kai ji linksmai degė. Bet, jeigu, neduok Dieve, ugnis už-

gestų? Tai būtų įvykis lygus saulės užgesimui. Arba, žiemos užsibuvimui pas mus amžinai. Kai alkani vilkai supa namus iš visų pusių, ir viltis, betkokia viltis, išblėsta...

*

Šį vakarą, ugnis degė gerai; ji net spragsėjo, ir Mama mai nebuvo sunku ją valdyti. Ir taip ji — Mama — stovėjo tenai, arti mūsų virimo plytos: valgydama vieną ranka, kita užmesdama ant ugnies malkų... tai išjudindama pelenus, tai užstatydama virtuvą ant liepsnos ir taip toliau.

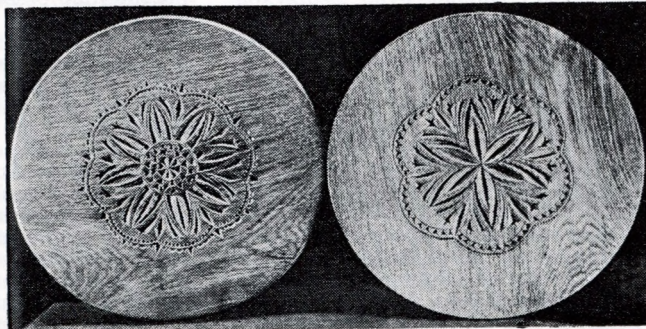
Baigę valgyti, be didelių ceremonijų nustumdavome indus į vieną stalo galą, o kitame įsitaisydavome patogiai, lempos šviesos rate. Lempa savo šiluma gaudė mus ir man atrodė, jog mes vakarojame baloje jos ugnies. Išsiėmęs sąsiuvinį pradėjau piešti. Mano brolis, Jack, sprendė aritmetikos uždavinius. Mažasis Tony, tyliai pats sau bemurmėdamas pradėjo ilgą, vaikišką žaidimą su tuščiomis siūlų špulėmis.

*

Pagaliau, grįžo namo ir mano sesers. Jos visos trys vilkėjo lietpalčiais, ir jų veidai buvo paraudę nuo drėgno vakaro oro. Mes kilstelėjome galvas: "Ar atnešėte mums ką nors?"... Dorothy išėmė iš rankinuko saldinių. Jos valgė vakarienę viename stalo gale, o mes, berniukai, tęsėme savo užsiėmimus toliau — kitame. Virtuvėje užteko vietos visiems. — — Kalbėjomės tyliai.

F. MIKOLIŪNAS

LĖKSTĖS

Ši rašinį skiriu

**Lietuvių žurnalistų Sąjungai,
išrinkusiai mane savo garbės nariu**

1950 metais kun. prel. Juro (g. 1891), Lawrence, Mass. Lietuvių parapijos klebono rūpesčiu buvo įkurtas Amerikos lietuvių vaikams laikraštėlis “Eglutė”. Nėra abejonės, kad ir šio sumanymo — kaip beveik visų jo viešųjų darbų — įkvėpėjas buvo vysk. M. Valančius (1801–1875), kuris 1864 metais buvo išleides “Vaikų knygelę”, pamokomo pobūdžio pasakojimus vaikams. Apie “Eglutės” atsiradimą jos įkūrėjas 1975 m. man pasakojo štai ką:

“Vaikučiai visada man buvo arti širdies, nes kaip Kristus sako, tokių yra dangaus karalystė. O kad jie augdami neprarastų tos laimės, norėjau eiti vaikams (ir jų tėvams) į pagalbą. Ne visi tėvai sugeba pažinti savo vaikų prigimtį ir panaudoti jų auklėjimui tinkamas priemones. Jie meile užkariauja jų širdes ir pavyzdžiu įtaigoja. Bet reikalinga skiepyti ir jų protą ir širdį Kristaus dvasia bei tėvynės meile. Paveikslėliai, piešinėliai, intriguojančios pasakaitės, skaityklėliai giliai įstringa vaikų vaizduotėn bei atmintin.

Lietuvoje vaikai turėjo savo “Šaltinėli” (ir kitus žurnalus — red.). “Šaltinėlis” Marijampolėje išplaukė iš didelio, Marijonų leidžiamo “Šaltinio”, kurio vanduo ir man buvo gardus, dėlto norėjau tokią srovę matyti ir Amerikoje, kad ir mūsų vaikai būtų tinkamai paruošiami pilnam gyvenimui. Toks sumanymas ir tėvus džiugino”.

Tokio pasiryžimo skatinamas prel. Juras dar 1921 m. klierikaudamas Brighton (prie Bostono) ir kartu eidamas Vyčių Sąjungos pirmininko pareigas (1921. XII. 15) “Vytėje” po antrašte “Jaunamečiams Vyčiams bertaikinio laikraščelio reikalu” paskelbė atsišaukimą, kuriame iškėlė planą kas trys mėnesiai leisti vaikams laikraštėlį: “Norime sėti vaikų širdysna tikėjimo ir doros grūdėlius. Norime, kad jie iš mažens susipažintų su Lietuva ir pamylėtų ją visa širdimi. Vertė tokio laikraščelio yra labai didelė. Prašyčiau, kad visos kuopos tartų savo žodį. Gavęs pritarimą, Centras pradėdant 1922 m. imtu leisti toki laikraštėlį. Jam pasiūlyčiau vardą, būtent, “Jaunuolių Prietelius”. O gal geriau tiktų “Atžala”, “Sargas”, “Patarėjas””.

1976 metais iniciatorius man papildomai dar paaiškino: “Tuometinis “Jaunamečių Skyrius” man nepatiko. Norėjau, kad jis būtų rašomas vaikams suprantama kalba, iliustruotas, su komikais. Mano pasiūlymas leisti prie “Vyčio” vaikams specialų priedą nepriėjo. Ilgainiui krinant parapijose jaunamečių “vyčiųukų” skyriams ir “Jaunamečių Skyrius” išnyko”.

Nors pirmas jo bandymas vaisiu neatnešė, prel. Juras neatlyžo: “Tapęs (1922) kunigu, Lawrence parapijos vaikų pamokose, ne vieną kartą esu pasinaudojęs (iš Lietuvos gautu) “Šal-

tinėliu”. Jaučiau, kad ir vaikai juo susidomėjo. O kai (1935) Lietuvių Darbininkų Sąjunga (LDS) mane įjungė į savo leidžiamąjį “Darbininką”, panorėjau tame laikraštyje įvesti vaikams skyrelį. Deja, iš Centro Valdybos pritarimo negavau. Svarbiausias jos argumentas buvo, kad LDS savo laikraštį leidžia darbininkams, o ne vaikams. Bandžiau aiškinti, kad visų mūsų pareiga padėti tėvams auklėti vaikus katalikiškoje ir lietuviškoje dvasioje. Juk ir Kristus yra pasakęs, kad “Žmogus gyvas ne vien duona, bet ir kiekvienu žodžiu, kuris eina iš Dievo burnos”. Tada, regis, redaktorius Antanas Kneizys (1893–1970) pasiūlė įvesti laikraštyje dvasinio turinio skyrių su klausimais bei atsakymais. Tada buvau prašomas redaguoti šį skyrių.

Bet reikalas turėti vaikams laikraštėlį man nedavė ramybės. Gal dėlto, kad vaiku būdamas, aš pats labai mėgdavau skaityti pasakaites. O tokių Amerikoje su žiburiu reikėjo įieškoti. Norą nedelsiant įgyvendinti savo svajonę sužadino pokariniai išeiviai inėšę ir mūsų visuomenę daugiau lietuviško kraujo. Tačiau mano galvelę kvaršino klausimas, kas tokį laikraštėlį redaguos? Juk vaikų laikraščio redaktorių turi būti ne tik literatas, bet ir išmintingos širdies, motiniškos širdies asmenybė mokanti kalbėti auklėjančia vaikų kalba. Mano laimei jau i Ameriką buvo atvykęs ir apsigyvenęs mano parapijoje poetas Bernardas Brazdžionis — Vytė Nemunėlis. Asmeniškai aš jo nepažinojau, bet jo raštus skaitydavau su didžiausiu pasigėrėjimu. Nedrąsiai paprašiau jį apsiimti redaguoti tokį laikraštėlį. Jis be maldavimų pareiškė savo sutikimą. Jis ir pasiūlė laikraštėlį pavadinti “Eglutė”. Jį spausdinti apsiėmė Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserų Kongregacija savo spaustuvėje Putname, Conn. Bet to negana! Juk “Eglutė” Amerikoje bus naujagimis, reikia jį išgarsinti, rinkti prenumeratorius, organizuoti administraciją”.

Besirūpindamas visu tuo, prel. Juras (1949. XI. 28) rašė savo konfratrui Ladui Tulabai Romoje: “Ant savo pečių pasiėmiau našta. Pradžia sunkoka. Visur apatija”. Neveltui jis savo bičiuliui skundėsi jį supamu abejingumu, nes daug kas bandė Jūrą atkalbinėti nuo tokio, kaip jiems atrodė, “tuščio ir nuostolingio užmojaus, kuris veltui bandys vaikus apsaugoti nuo nutautėjimo”. Bet žūtbut pasiryžęs įgyvendinti savo sumanymą, jis neklausė pesimistų, nepaisant to, kad ir platesnė visuomenė teigiamai nereagavo. “Kadangi pajamos išlaidų nepadengė prašėme kilniadvasių prisidėti aukomis, bet ir šios buvo negausios”.

Bet ir ši nesėkmė nepakirto jo pasiryžimo, kuris plaukė iš plieninio jo noro jaunimą išauklėti krikščioniškai ir kartu jį apsaugoti nuo nutautėjimo. Bet ir nesunku tame ryžte įžiūrėti dalį jo pastangų savo nedidelę parapiją padaryti tokiu kultūros centru, kuris sėkmingai galėtų lenktyniauti su stam-

besnėmis lietuvių kolonijomis, nes ne jam vegetuoti kitų šešėlyje. Tatai jį nekartą paskatino plačiau užsimoti, negu leido jo dvasinės bei finansinės galimybės. “Oficialiu leidėju buvo Lietuvių Kultūros Institutas, bet tas LKI man tebuvo skraistė prisidengti” reikšmingai jis baigė savo pranešimą tuo reikalu.

Redaktoriumi pakviestasis Bernardas Brazdžionis (Vytė Nemunėlis) (g. 1907) poetas ir vaikų literatūros kūrėjas, kuris Lietuvoje buvo išleides net 13 veikaliukų, buvo idealus kandidatas į tą vietą. Prel. Juras vargstančiam Vakarų Vokietijos lageriuose poetui parūpino afidavitus ir 1949 m. jį apgyvendino savo parapijoje. 1950 m. sausio mėnesį Brazdžionis išleido pirmą “Eglutės” numerį įžanginiu straipsniu pavadintu “Lietuviškoji Eglutė”, kurį baigė šiuo linkėjimu: “Vienos lietuviškos šeimos nuotaika tejungia jį mus visus, esančius laisvajame pasaulyje. Ir težaliuoja lietuviškoji “Eglutė” žiemą vasarėlė”.

Deja, Vytė Nemunėlis “Eglutę” redaguoti tegalėjo vienerius metus, nes medžiagiškų bėdų spaudžiamas didesnėje kolonijoje turėjo įieškoti stipresnio pagrindo savo šeimai. Atsisveikindamas su savo skaitytojais, Brazdžionis 1950 m. gruodžio mėnesį apgailestavo ir silpnus “Eglutės” finansus: “Redaktorių svajono nors po šiek tiek atlyginti bent nuolatiniams bendradarbiams, kurie visi pragyvenimą turi sunkiai užsidirbti fabrikuose, ir rašę valandomis, nutrauktomis nuo poilsio. Deja, be nuoširdaus žodžio niekuo kitu negalėjo atsilyginti”. Betgi šviesiai žiūrėdamas į ateitį, jis savo darbą baigė šiuo paraginiu: “Visi auginkime šį lietuviybės medelį, kad ir svetimos žemės jis būtų gyvas ir žalias, nes per jį reikšis ir mūsų mažųjų gyva ir gaivi lietuviška siela”.

Brazdžioniui atsisakius, Juozas Laučka (g. 1910), Lietuvių Kultūros Instituto sekretorius, pasiremdamas Brazdžionio rekomendacija, į redaktorių pasiūlė Praną Naujokaitį, tuomet gyvenusį Brooklyne.

P. Naujokaitis buvo zanavykas kuris 1905 m. užgimė Šakių apskrityje. Baigęs Šakiuose “Žiburio” gimnaziją, jis VD Universiteto Filosofijos skyriuje studijavo lietuvių ir vokiečių kalbas bei literatūras. Dar gerai prisimenu studentą Naujokaitį, su kuriuo suitikdavau ne tik savo auditorijoje, bet ir “Šatrijos” draugovėje. Sėkmingai baigęs studijas, jis lygiai taip sėkmingai mokytojavo Ukmargės gimnazijoje, kurios direktoriumi jis buvo nuo 1941 iki 1944 m. Pasitraukęs į Vakarų, jis ten dėstė įvairiose išsiviečių mokyklose kol 1949 m. rudenį jam pavyko pasiekti Ameriką.

Už metų jis, gyvendamas tuomet Brooklyne, susilaukė iš prel. Juro, kurio ligtol nepažinojo, oficialų kvietimą, ir jam (1950. XI. 28) padėjo šiais žodžiais: “Gavęs Jūsų nuoširdų laiška, turėjau rimtai pagalvoti ar pajėgsiu tas nelengvas pareigas atlikti dabartinėse savo gyvenimo sąlygose. Tačiau žinodamas, kaip mūsų mažie-

PREL. PR. JURAS

siems šis laikraštėlis reikalingas, duodu Jums savo principinį sutikimą".

"I savo darbą — taip jis man (1976) aiškino — žiūrėjau kaip į tautinę pareigą. Toji nebuvo lengva, nes nuolat reikėjo rašyti iš bendradarbių prašyte išsipašyti. O vėliau jie visai pavargo, nes nebuvo mokamas honoraras, niekas pats nesisilūlė parašyti o į pavargusių vietą nelengva buvo surasti naujų rašytojų. Nelengva buvo ir su dailininkais, kurie piešdavo iliustracijas. Paslankiausias buvo Povilas Osmolskis (1919—1971). Labiausiai vargino bendradarbių negausumas ir nuolatinis susirašinėjimas su jais".

Kadangi tuose laiškuose nuolatinė, įkyrėjanti tema buvo honoraras, Naujokaitis dar 1950. XI. 28 atkreipė prel. Juro dėmesį į šį opų klausimą: "Brazdžionis sugebėjo sutelkti nemažai bendradarbių ir sudaryti ryškų laikraščio veidą, bet jis skundėsi, kad išnaudojęs visus savo kolegas rašytojus ir nebesą, kas daugiau bėparšo. Teks kreiptis vėl pas tuos pačius, o nieko neduodant, sunku priprašyti". O vis dėlto rūpestingam bei ryžtingam zanavykui pavyko naujų plunksnų pritraukti: "Stengiausi įtraukti jaunų jėgų iš pačių skaitytojų. Naujame "Atžalėlių" skyriuje.

Spausdinau jų rašinius, jų laiškus. Vykto ir galvosūkių varžybos, laimėtojams buvo skiriamos dovanos knygomis (iš redaktoriaus kišenės)".

Po kelių mėnesių redaktorius (1951. III. 7) prel. Jurui pradėjo skustis ir dėl sunkumų administracijoje.

Tad "Eglutės" administravimą perimti buvo paprašytos Putnamo Sėsės. Jos, puikiai suprasdamos šio laikraščio svarbą bei naudą, apsikrovė ir šia pareiga kurią iki mūsų dienų pildo visu sąžiningumu.

Bet kadangi nepadidėjo tiražas, "Eglutės" redaktoriaus ir toliau honoraro negalėjo mokėti. "Kartu — taip prisimena Naujokaitis — prel. Juras

atsiuntė man savo išleistų knygų, kad išdalinčiau jas svarbiausiems bendradarbiams. Tai tik toks tebuvo vienkartinis honoraras". Bet kaip padidinti prenumeratorių skaičių, kas leistų pašalinti ir šią bėdą? Tam leidėjas, paragintas dar kaikiurių Čikagos veikėjų, sumanė "Eglutę" leisti dviem kalbom, vadinasi ir angliškai, kas (1954. I. 16) buvo paskelbta "Drauge". Tačiau tam planui tuoj gaivališkai pasipriešino kiti čikagiečiai, ypač Lietuvos Mokytojų Sąjungos Valdyba, kurios vardu Jonas Kavaliūnas laišku iš 1954. I. 29 prel. Jurą primygtinai ragino atsisakyti nuo tokio pragaištingo užmojo. "Basanavičiaus "Aušra" — priminė jis leidėjui — laimėjo lietuvių aplenkėjusį Kudirka, vėliau Lietuvos himno autorių. Bet vargu ar jis ir daugelis kitų būtų buvę lietuvių atgauti, jei "Aušra" būtų buvusi ne lietuviška, o tik lenkiška — lietuviška".

"Eglutės" redagavimas Naujokaitiui brangiai atsiėjo, nes visą našta jis turėjo vilkti šalia savo sunkaus darbo fabriko, kas skaudžiai skriaudė jo sveikatą. Dėlto jis po penkerių metų pasitraukė iš redaktoriaus vietos, i kurią jis siūlė rašytoją Stepą Zobarską.

Gimęs 1911 m. Aukštaitijoje, Zobarskas 1928 m. baigė Rokiškio gimnaziją ir po to Kaune dirbo Švietimo ministerijoje. 1936 m. jis perėjo į Raudonąją Kryžį, kur jis, tapęs jaunimo skyriaus direktorium, redagavo "Žiburėlį". Tačiau neilgai, nes dar tais pačiais metais išvyko į Paryžių, kur studijavo kalbas, literatūrą ir žurnalistiką. Grįžęs 1938 m. jis Raudonajame Kryžiuje vėl įstojo į senas vėžes. 1944 m. Zobarskas, vengdamas rusų okupacijos, pasitraukė į Vakarus.

Ten jis po dviejų metų gavo iš A. Vaičiulaičio, tuomet Brooklyne redaguojančio "Ameriką", pranešimą, kad Lawrence Klebonas noris jam padėti atvykti Amerikon. Atsidėkodamas nepažistamam geradariui, S. Zobarskas (1946. III. 10) jam iš Konstanco, prie Šveicarijos sienų, rašė: "Toks nepažistamo lietuvių gėrėdžiškumas mane labai sujaudino. Tikiuos, kad rasiu būdą, kada nors už tai ne žodžiais atsidėkoti. Pasakyti apie save neturiu daug ką nebent tai, kad esu išpausdines aštuonias beletristikos knygas, eile vadovėlių pradinėms mokykloms, kuriuos esu paruošęs su kitais pedagogais ir kurie Lietuvoje buvo plačiai vartojami. Jokioje politinėje veikloje nedalyvavau ir jokiai partijai nepriklausau. Esu tik Lietuvos Rašytojų Sąjungos narys". Kitame (1946. IV. 12), prel. Jurui adresuotame rašte dar skaitome: "Kiek supratau iš mano bičiulio Vaičiulaičio laiško, Tamsta pažadėjai man šio- kia tokia vietele pas save ir afidavitus. Šitu vilčių paskatintas, įstojau į Heidelbergo universitetą ir studijuojau anglų kalbą. Kad jau dabar galėčiau rūpintis kvotos reikalu, man būtų reikalingas Tamstos angliškai rašytas kvietimas". Ar Zobarskas tokio sulaukęs nėra aišku, nes jo paties tvirtinimu jis 1949 m. atvykęs Amerikon žinomojo visuomenininko Juozo Bačiūno (1893—1969) afidavitaits, o pinigų kelionei paskolinusi National Catholic Welfare Conference.

Naujame kontinente S. Zobarskas greitai plačiai užsimojo literatūros

srityje — išleido netik kitų autorių veikalų, bet ir pats kūrė ir be to dar išvertė lietuviškų knygų į anglų kalbą, tuo supažindindamas ir amerikiečius su mūsų literatūra. Taigi, S. Zobarskas buvo kūrybiškas bei judrus rašytojas, vertėjas ir leidėjas. P. Naujokaitis išakmiais prašomas, 1956 m. pradžioje bent vieneriems metams apsiėmė redaguoti "Eglutę" kuo jis perėjo į tokį plotą, kuris buvusiam "Žiburėlio" redaktoriui nebuvo svetimas.

"Eglutę" redaguoti — taip jis man (1976) pasisakė — paėmiau laikinai, P. Naujokaitis prašomas, kuriam ši našta dėl žmonos mirties bei kitų priežasčių buvo pasidariusi neapkeliaima. Redagavimo principai buvo paprasti: kaip nors sudominti išievių vaikus, kad skaitytų lietuviškai. Gal dėlto buvo nemažai kreipta dėmesio į folklorą, kuris visada vaikus patraukia. Norėjosi priminti Lietuvą, įtaigoti, kad ji yra jų tikroji tėvynė. Redagavimas etnines spaudos Amerikoje yra žymiai sunkesnis, negu redagavimas savame krašte, kur ir resursai didesni, daugiau bendradarbių. Darbas man patiko, nes tikėjau, kad gal nors mikroskopiška dalele prisidėsiu prie lietuvių išlaikymo.

Šį darbą apleidau po metų, nes buvau susirgęs. Be to pasidarė persunku suderinti tarnybą banke, ruošimą leidinių anglų kalba, kas, mano manymu, buvo žymiai svarbiau, nes "Eglutė" redaktorių buvo galima surasti žymiai daugiau, negu vertėjų ir redaktorių anglų kalba. Aš ir buvau paimęs tą laikraštėlį su sąlyga, kad redaguosiu jį neilgiau kaip vienerius metus. Jokio įpėdinio neparinkau".

Savo atstatydinimą S. Zobarskas pirmame 1957 m. numeryje šitaip buvo paaiškinęs: "Kodėl su "Eglute" turiu atsivieikinti? Ogi todėl, kad atsirado labai daug kito darbo; be to, noriu kokia knygele parašyti. Nebeužtenka laiko. O "Eglutę" redaguoti nėra lengva. Jeigu man nebūtų atėję į talką kiti rašytojai, dailininkai ir skaitytojai, tai nežinau, ar būčiau pajėgęs tuos vienus metus ištesėti". Padėkojęs bendradarbiams, Zobarskas jautriai ragino lietuvių vaikus skaityti ir rašyti "Eglutei".

Sekančių redaktorių buvo pakviestas žinomas pedagogas A. Šerkšnas kilęs iš Dzūkijos, gimęs 1903 metais. 1929 m. Šerkšnas Kaune baigė Simono Daukanto vardo Mokytojų Seminariją ir paskui VD Universiteto Filosofijos skyriuje dar studijavo lietuvių kalbą ir pedagogiką su psichologija, kur jį labiausiai paveikė Stasys Šalkauskis. Šalia savo pagrindiniu šakų jis neužmiršo nei vokiečių kalbos, kas davė man progos jį arčiau pažinti. Vėliau jis, mokytojavo ivairiose mokyklose, buvo Marijos Pečkauskaitės vardo gimnazijos mokytojas ir vėliau direktorius. Taip pat A. Šerkšnas paruošė disertaciją tema "Pedagoginis santykiavimas klasės bendruomenėje", už kurią jam audringuose 1942 metuose Kauno universitetas pripažino daktaro laipsnį.

Po dviejų metų Šerkšnas buvo nublokštas į Vakarus, kur jis, visuomet rerum novarum cupidissimus, Vienos universitete praplatino savo pedagoginį horizontą. 1948 m. pasiekęs JAV, pora metų Brooklyne redagavo savaitraštį "Ameriką", kas jam davė progos užmegsti santykius su katalikiš-

kos visuomenės veikėjais. 1950 m. nesulaikomas jo veržimasis į savo specialybę jį nuvedė į Annhursto kolegiją, kur gavo dėstyti filosofiją ir pedagogiką. Kadangi naujoji darbuvieta buvo prie pat Putnam, Conn., ir netoli Lawrence, Mass., A. Šerkšnas ne tik galėjo pagilinti savo pažintį su prel. Juru, bet ir susipažinti su mūsų Seselėmis Putname, kurias jis uoliai rėmė. Tie artimi santykiai nenutrūko ir 1954 m. jam persikėlus į Hartfordą, Conn., kur jis dirbo miesto švietimo valdyboje ir kartu universitete dėstė psichologiją.

Vėliau, Annhurste besidomėdamas vaikų godžiai skaitomais „komikais“, jis (1951. XI. 27) prel. Juriui siūlė pafinansuoti išleidimą gerų komikų: rūšis ir atrinkti tas, kurios jokios žalos vaikui nedaro. Jau turiau per 32, kitus dar „medžioju“. Kai saraše bus 50-60 švarių komikų, tai tokia skalė vaiką patenkins ir jam nebus reikalo slaptai nuo tėvų veržtis prie blogų. Norėčiau paskleisti tą dalyką per mūsų parapišes mokyklas. Ar nebūtų galima tai padaryti Lietuvių Kultūros Instituto vardu?“.

Kadangi prel. Juras šiuo jo sumanymu susidomėjo, A. Šerkšnas (1952. II. 21) jam džiūkišku nuosirdumu dėkojo: „Mane net jaudina toks gilus Jūsų išijautimas į visa, kas tik yra gera. Aname laiške davėte sveikų sugestių, o šiame jau tiesiai statote klausimą, kaip tą mintį realizuoti. Studiją jau baigiu. Laukiu iš Prelato žodžio, ar sutiktumėte leisti (mano sustatyta) sarašą LKI vardu?“.

Koks buvo tikras prel. Juro nusišaltymas tuo reikalu, paaiškėja iš šio (1976) man siūsto pasisakymo: „Kopijuoti A. Šerkšno komikų rinkinį ir išleisti jį albumo pavidalu nebuvau entuziastas. Daugeli jų buvo galima spausdinti „Eglutėje“, bet turėjo būti spausdinami spalvose ir gal tik su autorių leidimu.“

Norėjosi, kad juose atsispindėtų ir lietuviškos dvasios. Buvau nuėjęs į garsia Bostono leidykla pasiteirauti, kiek kainuotų albumo išleidimas. Kaina man buvo nepasiekiamą. „Eglutės“ spausdintojos (t.y. Putnamo Seselės) irgi nespausdino“.

Nors prel. Juras ir negalėjo patenkinti A. Šerkšno prašymo, santykiai tarp abiejų pasiliko geri, kas, S. Zbarskui atsisakius toliau redaguoti „Eglutę“, leidėją paskatino kreiptis į Hartfordo docentą su prašymu užimti redaktoriaus kėdę.

Tiksliai nedatuotame laiške iš 1957 metu, A. Šerkšnas šitaip kreipėsi į leidėją: „Iki šiol dar nepadėkojau Jums už pasitikėjimą pavedant man redaguoti „Eglutę“. Mat, vis dar nežinojau, ar pajėgsiu ši sunkų uždavinį, tokiose sunkiose darbo sąlygose vykdyti. Dievas žino, kaip čia viskas eis. Šiuo kartu kreipiuos su prašymu: pa-

rašykite kalėdiniam numeriui pirma puslapį. Žinau, kad Jūs visada užimtas darbais; bet vistiek drįstu prašyti Jus, nes turime dėti desperatiškai visas pastangas pakelti „Eglutės“ prestižą“. Naujas redaktorius neveltui buvo barškinęs į Lawrence klebono duris, nes jam už kelių savaikių siuntė tokia padėka: „Gavau Jūsų įžanginį kalėdiniam numeriui, ačiū. Aš juo apsidžiaugiau kaip mažas vaikas. Jūs mokate prabilti ne tik į senus, bet ir į vaikus. Aš atsimenu, mano literatūros profesorius sakydavo: „Didžiausias poetas yra tas, kuris pajėgia vaikams parašyti“. Jūs prabylate visai jų kalba“.

Už metu A. Šerkšnas dar kartą tuo pačiu prašymu kreipėsi į prel. Jurą: „Tai mano paskutinis numeris ir paskutinis Jūsų varginimas. Jūs pernaitai dailiai pataikėte, parašykite ir šiemet. Šia proga — nuosirdi mano padėka už Jūsų bendradarbiavimą man esant šitose sunkiose pareigose. Jūs buvote vienintelis iš tos orbitos“.

Kodėl A. Šerkšnas, sėkmingai pradėjęs redaguoti „Eglutę“, tik vienerius metus ištverė tame poste? Į šią klausimą buvusi jo žmona, dabartinė Elzbieta Simonaitienė, (1976. III. 12) iš Bloomfield, Conn., man atsakė šitaip: „Be savo nuolatinio darbo Hartfordo universitete Antanas tuojau įėjo į vietos lietuvišką veiklą — buvo Bendruomenės pirmininku ir mokytoju šeštadienio mokykloje, be to, skatydavo paskaitas. Jam jau buvo sunku aprėpti visi darbai. Dėlto turėjo atsisakyti „Eglutę“ redaguoti“. Kadangi ir be šitos pareigos jam liko daug darbo, jis po kelių metų apsirgo angina pectoris. 1966 m. vasario mėnesį širdies ataka jį paguldė į lova. Po trijų mėnesių atsigavęs, vėl grįžo į darbą, bet neilgam: birželio mėnesį antra ataka jį paguldė į karstą.

Peržvelgdamas visa savo triūsą įkuriant ir globojant „Eglutę“, prel. Juras (1975) šitaip pasisakė: „„Eglutę“ pradėjau leisti savo lėšomis pilnas vilties, kad katalikiška visuomenė prenumeratomis ją parems. Taigi maniau, kad mūsų parapišės mokyklos ir šeštadieninių mokyklų dėstytojai, sueidami su jaunuolių tėvais, užsakys vaikučiams laikraštėlį bent porą tūkstančių egzempliorių. Mano pajamos bei santaupos nebuvo didelės, todėl maniau, kad man asmeniškai nereikės ilgai rūpintis jos klestėjimu. Deja, taip neįvyko. Negaunant užtektinai drėgmės ir laistvotoi jai grėsė pavojus nudžiūti. Tada 1959 m. kreipiausi į Nekaltai Pradėtosios Marijos Seselės Putname, kad jos perimtų „Eglutę“ visiškai, t.y. ir redagavimą“.

Dar prieš dešimtį metų prel. Juras buvo panašioje situacijoje, nes tuomet reikėjo gelbėti jo globojamą „Darbininką“. Supratus, kad tik pastovi organizacija, sakysime koks ordinas, galės jį apsaugoti nuo sunykimo

bei žlugimo, jis iš paskutiniųjų stengėsi tą laikraštį atiduoti Tėvams Praciškonams, kurie jį paskui Brooklynne pastatė ant tvirtų pagrindų. Taigi, kodėl dabar „Eglutę“ neatiduoti kitam vienuolynui, ir tai būtent moteriškam, kuris savo motiniškumu puikiai supranta vaiką ir jau nuo 1951 m. pavyzdinai tvarko administraciją?

Teigiamai atsiliepdamas į prelato prašymą, „Penktasis redaktorius“ visa meile pasišventė ir šitai naujai pareigai. 1959 m. spalio mėnesį jis išleido anketą, ragindamas ne tik tėvus, bet ir vaikus, kad jie pasisakytų apie savo laikraštėlį ir pareikštų pageidavimus. Pasiremdamas gautais atsakymais, jis įnešė įvairias naujenybes: turinį labiau pritaikė pradžios mokyklų vaikams ir padidino paveiklų skaičių, kuriuos dažnai spausdino dviem spalvomis. Tokiu būdu „Eglutė“ ir savo išore pasidarė daug šviesesnė bei patrauklesnė. Įkūrėjas dėlto su pasitenkinimu pastebėjo: „Ji savo išvaizda bei turiniu pasidarė tokia, kokią aš visada ją norėjau matyti“.

Geras pasekmės to perdavimo į Seselių rankas tuo pastebėjo ir mūsų literatai bei publicistai, kaip parodo ši Juozo Brazaičio (1959. III. 9) prelatui siūsta atestacija: „Paverčiu „Eglutę“ tik paviršutiniškai, bet su džiaugsmu pastebiu, kad pasiryžimas ją perduoti Seselėms yra vykęs. Daugiau vaikiškos šilumos ir fantazijos. Daugiau širdies“.

Nors „Eglutė“ — taip tęsė aukščiau pacituotasis prel. Juras — ir po to (prenumeratorių skaičiumi) neišaugo, kaip tikėtasi, tačiau Seselių rūpesčiu ir pastangomis ji gražiai žaliuoja. 1975 metais jau paminėta 25 metų sukaktis to laikraštėlio, kuris iš Putnamo spinduliuoja lietuvių vaikams visame pasaulyje, nors ištautėjimas jį slegia ir dabar (Dabar „Eglutę“ redaguoja seselė Ona Mikailaitė — red.).

☆

Baigiant šias sukaktuvines apibraižas reikia pripažinti, kad išganingas buvo Lawrence klebono ryžtas mūsų atžalynui leisti specialų laikraštėlį. Dėlto įkūrėjui, per ištisą dešimtmetį „Eglutėi“ pašventusiam daug laiko bei triūsui virš to ilgus metus ją rėmusiam stambiais pinigais, priklauso visos mūsų visuomenės padėka. Nemažiau ją užsitarnavo ir tie keturi redaktoriai, kurie nepaisydami alinančių ateivišku sunkumų, iš peties stengėsi išugdyti tą tikrą misiją atliekančią laikraštėlį. Jų nuopelnas, kad po dešimties vargingų metų Putnamo Seselės geresnėse sąlygose galėjo stoti į darbą. Joms ir šiai pareigai visa siela atsiduodant, „Eglutė“ pasiekė toki laipsnį, kurio šiandien gerisi ne vien mūsų vaikai.

NUOSTABI BIRUTĖS PŪKELEVIČIŪTĖS

DOVANA VAIKAMS

PR. NAUJOKAITIS

Talentingoji rašytoja Birutė Pūkelevičiūtė yra gerai išijautusi į mažųjų pasaulį, pažįsta jų psichologiją ir moka į juos prakalbėti vaikų interesams artima kalba. Pirmoji jos dovana mažiesiems lietuviukams buvo jos pačios ir bendradarbių įkalbėtos dvi pasakų plokštelės „Žirginėliai“ (1961). 1973-75 m. laikotarpyje rašytoja išleido net 6 knygeles vaikams: „Peliukai ir plaštakės“ (1973), „Kalėdų dovanėlė“ (1973), „Daržovių gegužinė“ (1973), „Skraidantis paršiukas“ (1974), „Klementina ir Valentina“ ir „Rimas pas Kęstutį“ (1975). Ši pastaroji knygelė yra tikrai nuostabi, nes autorės parašyta pasaka apie šešiamečio Rimo kelionę į tolimą praeitį, pas kunigaikštį Kęstutį ir Trakus, yra iliustruota pačios autorės pagamintomis lėlėmis. Tos lėlės yra labai gražios, jos sukomponuotos į ansamblius, atrodo gyvos, judrios, veiklios. Jos gerai nufotografuotos fotomenininko Algimanto Kezio — atrodo lyg judraus lėlių teatro nuotraukos. Jas dar papildė Kazio Veselkos priderinti piešiniai. Tos mažos lėlių dramos veikėjai yra mažametis barniukas Rimas, Lietuvos miškų nykštukas Barzdukas, kunigaikštis Kęstutis, Birutė, mažametis Vytautas, Mėnulis, Debesėlis, Vytauto auginamas Sakaliukas.

Pasakėlės turinys nesudėtingas: Rima iš miego pažadina nykštukas Barzdukas ir kviečia į tolimą laiką ir erdvės kelionę. Baltas padangių debesėlis, vairuojamas Barzduko, nuskraidina Rimą į Trakus tolumoje praeityje, kai Lietuvoje viešpatavo narsusis Kęstutis. Kunigaikštis Rimą maloniai priima, vaišina beržo sula, aprodo pilį, supažindina su mažamečiu Vytautu. Vaikai susitinka ir su maloniaja Birute, įkopia į pilies bokštą, kur Vytautas augina jauną sakaliuką. Rimas parašo iš Trakų tėvams atviruką ir vėl su Barzduku grįžta namo. Tas nesudėtingas turinys turi gražią poetinę formą: pasaka sklandžiai sueiliuota, vaizdinga. Štai koks gyvas miško nykštuko vaizdas:

Tai klumpaitės mūsų žalios:
Niekur šitokių nėra!
Kai mes kaukšim per lieptelį,
Aidi net visa giria.

Jeį užgirstumėt švilpyne,
Tyliai ulbančią šile,
Tai Barzdukas papartyne
Groja karklo dūdele.
Vakaraš pakyla rūkas,
Nes tada visi barzdukai,
Susirinkę po egle,
Užsirūko pypkeles. (12 p.)

Toks pat patrauklus ir Kęstučio žirgo vaizdas:

Šitas žirgas išdidus!
Pro strėles ir pro kardus,
Ugni, vandeni ir vėją
Baltas žirgas šauniai skrieja —
Neša žvangdamas į mūsų
Mano mylimą tėtusį!
Nei medžioklėj, nei kovoį
Nėr lygaus jam Lietuvoį.
Žino jį visa šalis! (54 p.)

Galima pasigrožėti ir lyriškesniais vaizdais. Štai Vytauto pamėgta aplinkuma:

Blizga saulėje žydrai
Sidabriniai ežerai,
O už jų — miškai žaliuoja,
Kol ištirpsta tolumoje.
Kartais pralekia pro šali
Krykšdama maža kregždėlė
Ar sudunda Vilniaus kelias.
Aš dažnai čia ateinu
Ir, ant bokšto akmenų
Atsisėdęs, vis mąstau. (62 p.)

Graži buvo Rimo kelionė pas Kęstutį, o Barzdukas vėl skaitytoją vilioja nauja pasakele — realiu vaiko gyvenimu gamtoje:

Taip, sūneli. Praeities
Pasakėlė jau baigta.
Bet rankutę tik ištiesk,
Laukia pasaka kita.
Skleidžias pievoje gėlytės,
Mirga tūkstančiai žiedų,
Nes kiekvienas vaiko rytas
Pilnas laimės pažadų.
Kiekviena nauja diena —
Pasakėlė ir daina. (76 p.)

B. Pūkelevičiūtė turi lakią fantaziją jos kūriniuose vaikams visada yra to jos kūrinėliai vaikams visada yra gyvi, patrauklūs, dinamiški. Šioje knygelėje žavi ir tos puikiosios lėlės, nuostabūs autorės plastiniai kūriniai, jų kompoziciniai ansambliai, puošnūs

drabužiai. Vaikai būtų tiesiog nuskrastiauti, jei mamytės neįsigytų šitos mielos knygelės.

Birutė Pūkelevičiūtė, RIMAS PAS KĘSTUTĮ, dviejų dalių pasakias knygykis. Lėlės — Birutės Pūkelevičiūtės, nuotraukos — Algimanto Kezio, S.J., piešiniai ir meninė priežiūra — Kazio Veselkos. Išleido „Darna“, 1975 m. Čikagoje, spalvoto popierio spauda, 80 psl., kaina \$2.50.

* *

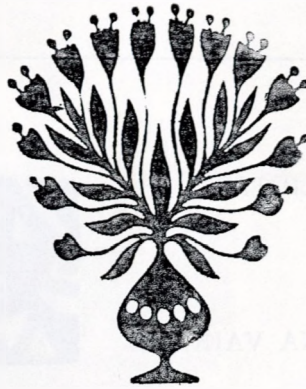
*

VASAROS LITUANISTINĖ
STOVYKLA

Jau treti metai iš eilės rušiama Lituanistinė stovykla, suteikianti progą lituanistika besidomintiems jaunimui pagilinti savo lietuvių kalbos, literatūros ir istorijos žinias. Stovyklą rengia Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos (PLJS) Rysių Centras, kurio būstinė yra Čikagoje. Kaip pranešama, jau baigta sustatyti šių metų programa ir pradėta registracija. Stovykla įvyks rugpjūčio mėn. 15-27 d.d. Kento valstybinio universiteto pašonėje. Ohio valstijoje.

Šią vasarą Lituanistinės stovyklos kursuose dėstys: mokyt. Stasys Barzdukas, prof. Antanas Klimas, kun. Juozas Vaišnyš, prof. Benediktas Mačiūka, prof. Ilona Maziliauskienė ir prof. Rimvydas Silbajoris.

Lituanistinės stovyklos yra skiriamos studentams ir jauniems profesionalams, kalbantiems, rašantiems ir skaitantiems lietuviškai. Stovyklos kaina \$100 vienam asmeniui, iskaitant nakvynę, maistą ir kitą buitinių aprūpinimą. Sinteresuotieji skatinami nedelsiant registruotis, nes dalyvių skaičius ribojamas iki 45 asmenų. Kreiptis PLJS Rysių Centras, 2422 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60629, USA. (RS)

J. PUMPUTIENĖ

Einant į darbą dažnai patyriau, kad tinka mamos seniai sakytas posakis: „Vaikai, šiandien neikit į lauką, nušalsit nosis.“ Tuomet vaikai žinojome ką reiškia šie mamos žodžiai, nes buvome išbandę, kad „nušalti nosi“ tikrai galima, kai lauke speigas su žvarbiu šiauriniu žiemos vėju.

Tik švito, o lauke buvo taip šalta. Negailestingas vėjas pūtė iš šiaurės ir vakarus, rodos darydamas ratą aplink mano ausis ir akis. Na, tuoj pakils saulutė ir įveiks šurpujį vėją. Visi, įsitraukę ir paltų apikaklės, skubėjome į darbus, nes šaltis spigino. Moteris, susirinkusios darbai, džiaugėmės istaigos šiluma, nors kitais rytais ta pati šiluma mus nepatenkindavo, vis būdavo per šalta. Rytas slinko į vidudienį, o pažvelgus pro langą nebuvo matyti mano svajotos saulutės, tik debesys patamsėję, pasunkėję. Prie kito stalo sėdinti Rita žvilgtėję ir mane ir lyg atspėjo mano norus sakydama: „Nenusimink, brangioji, oro biuro pranešėjai sakė, kad debesys išsiblaivys po pietu ir bus šilčiau. Netikėjau ką pranešė oro biuras, nes dažnai jie skelbia, kad sniego iškris šiandien, o sninga tik poryt ar dar poryt. Atėjo ir popietė. Debesys tirštėjo ir, atrodė, slenka taip žemai, kad gerai pasišokėjus, net pasiekčiau. Medžių šakos truputį lingavo, lyg nenorėdamos paklusti žvarbiam vėjui. Vėjas, smarkiai lėkdamas, suko aplink ką lengvesnio pagriebdamas. Šiek tiek vėjui apriimus, baltos įvairiakampės sniegulės viena po kitos krito žemėn. Jos sveikino visus: vaikučius, kuriems žadėjo linksmų valandų su rogutėmis; suaugusius, kuriems suteiks žiemos grožį; juodą žemę, kurią išbalins; medžius, kurių šakas papuoš nertine, balta skara: namų stogus, kuriuos uždengs vienodai — baltai ir jie atrodys, lyg kalnų virtinė. Tai žiemos grožis, bet man pradėjo rūpėti, kaip autobusu grįšiu namo per tą baltą patalą. Snaigės vis krito ir krito dengdamos viską baltu rūbui. Jos krito žemyn ir džiaugėsi, kad nereiks grįžti, ir suteiks kitoki grožio atspalvį žemėje, negu pavasaris. Vasara ir ruduo.

Darbo viršininkės pasakymas: „Mergaitės, galite eiti anksčiau namo, nes sninga“ man buvo maloni staigmena. Tuoj pasinaudojau tuo leidimu. Išėjusi, netikėjau, kad tiek daug minkštutėlio sniego, net iki pusės blaudzu. Laimingai be nuotykiu nubridau iki autobuso sustojimo vietos, o dar laimingesnė jaučiausi, kai, po valandos

laukimo, įsėdau į šiltą autobusą. Autobusas linkėdamas augstyn ir žemyn, į priekį, tai atgalios važiuo, nors lėtai, pirmyn.

Namie laukė šilta vakarienė. Pavakarieniavę, šnekučiavomės apie sniego nuotykius bei šalti. Televizijoje, per žinias, pranešinėjo, kas kur įklimpo, kokios gatvės nepravažiuojamos, kokiomis gatvėmis autobusai neina, ir, kad snigs per naktį. Pažiūrėjus per langą mačiau neišpasakytai žavų vaizdą. Kur tik aki kreipdavau — visur balta, balta. Medžių tarpšakiai ir šakos prikrautos snaigiu, kurios, gatvės elektrai šviečiant, net žerėjo, mirgėjo. Kaimyno namo stogas atrodė, kaip emaliuotas. Vyresnės snaigės, leidamosi žemyn, matyt, pavargo ir tūpė ant telefono vielu, kurios, priaugusios svorio, suglebo, palinko ir snaudė. Selmis vėjas, gailėdamasis vielu, karts nuo karto jas papurtydavo, kad snaigės nukristu. Tada gražių formų sniegulės, pavirtusios dulkėmis, biro žemyn. Taip dulkos ir dulkos ore aplink vielas.

Gatvėje, prie mūsų namo autobusas įklimpo sniege ir negalėjo pavažiuoti. Jame buvo šoferis, keliolika žmonių, ir jie jau dvi valandas laukė, kad juos paimtų. Laikrodžio rodyklė rodė 11 v. vakaro, o kalendorius — sausio 23-čią dieną. Vakaras buvo šaltas. Autobusas atšalo ir žmonės jame kentėjo šalti bei nuoboduli. Greit užkaičiau virdulį kavai galvodama, kad šilta kava šiek tiek atgaivins juos ir greičiau praeis laukimo laikas. Nuskubėjau su kava ir nvragačiais. Šoferis dėkojo, žmonės džiaugėsi, nes drebėjo iš šalčio. Keleivinio autobuso įklimpimas sniege nebuvo naujiena. Žiemomis tai atsitikdavo dažnai, bet prie mūsų gyvenamo namo, pirma kartą. Sugrįžus buvo laikas miegoti, todėl nežinau, kaip ilgai žmonės dar laukė tame autobuse. Rytą autobuso nebuvo.

Metai greit sukasi aplink. Vieni įspūdziai praeina, kiti ateina. Taip bėga metai, o su jais ir mes. Vėl žiema su savo šalčiu, pūgomis ir sniegu. Tie patys darbai, tie patys važiavimai ir grįžimai. Vieną sausio mėnesio dieną, grįžus iš darbo, pavakarienevė susėdome pažūrėti kas televizijoje. Duru skambutis. Nuėjau prie durų ir pro stiklo langelį pamaciau moteri stovint prie durų, o per žingsnį toliau — vyras kažka laikas glėbyje. Pirmoji mintis šovė: „Plėšikai“, bet dirstelėjau į vyrą — kažkur matytas veidas. Jie kalbėjo ir sakė man, kad jis, šofe-

ris įklimpusio autobuso prie šito namo, o šalia esanti jo žmona. Atpažinau jį. Atidariau duris. Moteris padavė kortelę, kurioje buvo jų vardai, pavardės ir adresas, o vyriškis ištiesė savo ilgą ranką link manęs, kurioje laikė didelę šviežių rožių puokštę ir pasakė: „Tai mūsų padėka už kavą tą vakarą, kai aš ir kiti šalome autobuse“. Nustebau ir susijaudinau, kad dar esama tokių žmonių. Kviečiau į vidų, bet jie sakė skubą ir neturį laiko. Uždarė koridoriaus duris jaučiausi apsvaigusi nuo šio ivykio. Tai buvo sausio 23-ciosios vakaras, bet šiais metais be sniego pūgos. Daug iš ko esu gavusi gražių gėlių puokščių: iš mylimų ir nemylimų, iš giminių, bičiulių bei pažįstamų įvairiausiomis progomis, bet šioji didžiažiedžiū, įvairiaspalvių rožių puokštė paliko man giliausią įspūdį. Tai puokštė nevystančių vertybių gyvenime. Rožių puokštė, kurios žiedai nuvyto ir seniai išmėčiau, bet kuri liks ilgai, ilgai mano atmintyje. Ta puokštė man buvo malonesnė už gražiausią šypseną, liksmiausią juoką ir už didžiausią komplimentą.

* *
*

MOTINA — TAUTOS TVIRTOVĖ

JONAS MISKINIS

Kai rusų caro priespaudos laikais Lietuvos puošnūs rūmai nūsuko nuo lietuviško darbo, jų valdovus paviliojo svetima įtaka, ir svetimuose kraštuose jie ėmė įieškoti titulų bei garbės. Kai žemė smuko iš lietuvių rankų, o svetimieji, užplūde Lietuvos pakraščius, veržėsi į pat Lietuvos gilumą, prasidėjo žiaurus lietuvių nutautinimas, kuris ėjo iš visų pusių: iš vakarų, pietų ir rytų. Lietuvis, iš gimtosios savo tėviškos buvo stumiamas, turėjo trauktis už jurių marių, ir tas traukimas žymiai praretino mūsų tautą. Tačiau tada visa, kas lietuviška, įsiglaudė į lietuvių artojo širdį ir mintį.

Jie, nedaugelio tėvynei ištikimų bajorų padedami, pasiryžėliu dvasiškų raginami ir remiami, saugojo lietuviybę. Kadaiše skaidriai švietusią, o vėliau pritemusią tėvynės saulę jiems atstojo savoji šeimos meilė. Šeimos židinyje gavino jų viltį nors vaikų vaiduose sulaukti geresnės ateities. Kad ir buvo žuvusi Lietuvos laisvė, bet lietuvis artojas tebesilaikė atkaklumo, saugojo lietuviybės grūdą ir tikėjo, kad Lietuva bus laisva. Be rašto, be lietuviškos mokyklos, iš lūpų ir lūpas kartu kartoms perduodavo jis lietuvišką žodį, dainą ir, kas svarbiausia,

prisikėlimo viltį. Tėvai, ypač motinos, skurdžiai gyvendami išsaugojo lietuvišką dvasią.

Prisiminus ano meto šeimos užduotį, pareigas ir tą šaltinį, iš kurio išdygo mūsų tautos patriotiniai diegai bei kilnieji palinkimai, kur kūdikystėje buvo iškiepyti gražiausi jausmai bei pasiryžimai, pirmiausia mūsų akyse stoja motinos paveikslas. Motina įdėjo visą savo sielą ir širdį, kad tik jos vaikai būtų geresni ir naudingesni lietuvių tautai.

Gražiausia metų dalis — pavasaris, ypač gegužės mėnuo. To gražiausio mėnesio pradžia ir skiriama gražiausiam, brangiausiam ir mylimiausiam pasaulyje asmeniui pagerbti — Motinai.

Motina — žiedas, per kurį išvystame tą gražųjį pasaulį su saulėtu, žvaigždėtu dangum, ošiančiomis giriomis, žydinčiomis pievomis... Motina mus mažyčius nešiojo, motina auklėjo, daug naktų dėl mūsų nemiegojo, dar daugiau vargų pakentė ir myli ji savo vaikus ne tik iki karsto lentos, bet ir po mirties... Tai, va, tom didžiom motinos pareigom prisiminti, pagerbti ir skiriama Motinos diena.

Maži vaikai jai išmoka eilutes, giesmelę ar dainelę, priskina puokštę gėlių ar nupina vainikėlį. Didesnieji, paruošia didesnę kokią nors dovanėlę. Visi vaikai tą dieną stengiasi būti ypatingai klusnūs, švelnūs ir geri. Tuo savo motinai jie suteikia didelį džiaugsmą.

Garsus italų dailininkas Rafaelis (1483-1520) nutapė puikų Sv. Motinos paveikslą "Sikstinė Madona". Jis daug kam pasakojo, kaip ši kilnų paveikslą jis nutapė. Jis stebėjo daug motinų, kiekvienoje vis rado koki nors grožį, o paskui surinko visus ir sujungė tame puikiame paveiksle. Tad šios Madonos kilnumas ir skaidrumas ne iš oro paimta, bet surinkta iš gyvenimo. Su Madonos skaistyste negali susilyginti nė viena šios žemės moteris-motina. Tačiau kiekvienoje motinoje yra kažkas šventa, dangiška, tik reikia norėti ir mokėti tai pamatyti. Kaikurie vaikai nemato to savo motinos šventumo todėl, kad jų motina yra serganti, ar pavargusi, ar iš didelio rūpesčio ir nuovargio yra pikta ir nervuota. Dailininkas Rafaelis daugiau ir giliau matė, jis mus moko švelniau ir toliau žiūrėti. Išžiūrėję į tą paveikslą, kitokiomis akimis žiūrėsime į motiną. Stebėdami jos veidą, kai ji lenkiasi prie sergančio savo kūdikio lovelės, kai serganti slaugeo. pamatysim jos veide dangiška išraišką, nes tuomet motina visiškai užmiršta save... rodos, kad ji nebegyvena šioj žemėj, užtat dažnai motina vadinama angelu. Rafaelis motinose matė tik nemiegotas naktis, baime, vargą ir begalinę meilę...

Kas savo motina laiko šventa ir visuomet su ja mandagiai ir meiliai elgiasi, tas yra dailininkas. panašus į Rafaeli. Kas su motina elgiasi, kaip su karaliene, tas turi Rafaelio akis, tas supranta, kas yra motina — sako Vaižgantas.

Bet nevisi vaikai gali Motinos dieną džiaugtis. Ne vieno motinėle jau ilsisi amžinybėje. Bet nenusiminkim. Iuk motinos meilė amžina! Tik dažnai bendraukim su ja savo dvasioje. O kas myli savo motiną, tas myli ir savo tėvynę Lietuvą!

Trptautinė lėlių paroda Miami, Flo., lietuviškas kampelis. Nuotraukos Rūtos Wertalkaitės. Rūta yra rašytojos J. Narūnės anukė, ji studijuoja žurnalistiką ir fotografijos meną.

• VAIKO AUKLĖJIMAS ŠEIMOJE

KŪDIKIO JUDESINĖ ELGSENA

D. PETRUTYTĖ

Naujagimio ir kūdikio judesinė elgsena pastaraisiais dešimtmečiais vis labiau ima patraukti gydytojų ir psichologų dėmesį. Todėl, manau, būsiant pravartu ir motinoms bei tėvams arčiau susipažinti su šiuo tikrai įdomiu klausimu.

Kūdikio judesiai nėra beprasmiai

Jau pirmomis gyvenimo dienomis kūdikis savo motinos prieglobstyje nėra ramutėlis, beveik visada padarėlis. Ir tai natūralu, nes jis dar negimęs jau apreikšdavo savo gyvastingumą judesiais.

LIETUVIŠKA LĖLĖ

Pirmieji naujagimio ir vėliau kūdikio veiklumo požymiai buvo ir tėbėra įvairiai suprantami ir aiškinami. Tėvai ir psichologai bando paaiškinti kūdikio judesinę veiklą nusiziūrėję į vyresnių vaikų ar net suaugusiųjų elgseną. Vieni sako, kad tai esanti "gynimosi elgsena", kiti mano, kad tai "puolimo elgsena", o dar kiti laiko tai "skraidymo elgsena". Tačiau dažniausiai, turbūt, naujagimio ar kūdikio judesiniai veiksmai laikomi "tikslu neturintiu skeryčiojimusi".

Trijų paskutiniųjų dešimtmečių studijos bei tyrinėjimai kūdikių judesiu svarbą pristato mums visai kitoje šviesoje. Aišku, kūdikio judesiai yra betiksliai, beprasmiai kas liečia čiu-pimą, pajudėjimą iš vietos ar bendrai imant koordinuotą elgseną, tačiau jie yra labai svarbūs visai kitais požiūriais.

1. Kol naujagimio širdelė prisitaiko prie naujų gyvenimo sąlygų, tol šitie pirminiai judesiai arba skeryčiojimas labai gelbsti mažutėlio kraujo apytaką. At'džiau pažiūrėję į naujagimį tuojau pastebėsime, kad jis juda vis su gležnučiu savo kūneliu. Tai nėra tik galūnių — rankučių ir kojųčių — judesiai. Iš tos pirminės "masinės elgsenos" (mass behavior), — viso kūnelio drebėjimo — vėliau išsivysto tikslios ir gerai specializuotos judesinės veiklos formos, kurias mes aiškiai matome vyresnio amžiaus vaike.

2. Jau prieš gimimą, kol plaučiai ir virškinimo traktas dar neveikia, tai pripuolami, lyg į plaukima panašūs judesiai padeda negimusiojo kraujo apytakai. Jie padeda sparčiau vartyti maistą ir deguonį per mažytį kūnelį i labai greitai besivystančius smegenis. Deguonis ir kitos reikalingos medžiagos patenka į kraują per placentą.

ta. Kūdikiui gimus padėtis pasikeičia. Didysis arba masinis gimusiojo kūnelio virpėjimas, — vėliau įgalinąs individą judėti iš vietos į vietą ir atlikti kitokius svarbius žmogui veiksmus, — pirmiausia pasireiškia kvėpavimu ir perteikimu maisto visiems kūnelio audiniams. Prieš gimimą mama ir kvėpavo ir valgė už jį. O štai dabar, stauga, gimęs kūdikis, privalo pats perimti šias pareigas, kad galėtų gyventi. Tatai pareikalauja iš kūdikio didelių pastangų.

Yra sakoma, kad 6-ųjų mėn. kūdikis juokiasi ir vaiposi visu mažyčiu savo kūneliu. Naujagimis gi ir valgo, ir kvėpuoja, ir jaučia visu kūneliu.

Labai gyvas mosikavimas rankutėmis, spardymas kojytėmis, rangymasis visu kūneliu ir nuolatinis galvutės sukinėjimas bei kraipymas padeda naujagimiui sutelkti maisto ir deguonies atsargas audiniuose ir varyti juos į besiplečiančias plaučių ir smegenų ploniausias kraujagysles (kapiliarus). Todėl jei kūdikio judesiai, dėl kokių nors priežasčių, yra sulaukomi, pvz., pririšant jo rankutes, tai tuojau kūdikis ištinka siaubingą priepuolį: kažkas ima darytis su jo kvėpavimu, lyg jis būtų troškinamas. Tokio pat siaubo yra apimtas kūdikis, jei jo galvutė tvirtai laikoma, neleidžiant jai nuolat sukinėtis. Didžioji dalis sveikų kūdikių, tokiais atvejais, ima gailiai ir skausmingai verkti. Tai vis ženklai, jog laisvas sanarių judėjimas yra būtina sąlyga, kad kūdikis galėtų sveikai ir normaliai vystytis. Kur dar tebėra praktikuojamas senas paprotys vystyti kūdikius, yra nustatyta, kad gimęs kūdikis tuojau pat privalo būti suvystytas, nes vėliau vystomas, jis nepaprastai priešinasi, sudarydamas įvairiausių sunkumų.

Ar kūdikis galvoja?

Gana dažnai motinos, glamonėdamos kūdikėlį ir žiūrėdamos į jo spoksančias akutes, meilingai klausia: „Ka tu dabar galvoji mano mažyti-e?“ Ikšioliniai tyrinėjimai rodo, jog kūdikiai per pirmuosius 2-3 mėnesius visškai nieko negalvoja. Dr. M. Ribble, M.D., sako, jog „kūdikiai, pirmą kartą jie pradeda galvoti, turi labai daug judėti. Patarimas suaugusiems: pirma pagalvok, o paskui veik, visai negalioja nei kūdikiams, nei vaikams“.

Kūdikis ir vaikas juda ne išorinių priežasčių skatinamas, bet vidinio paskato stumiamas. Maria Montessori šita vidaus paskatą yra pavadinusi „vidaus balsu“. Nesuprasdami tikrosios kilmės bei reikšmės kūdikio ar vaiko judesinės elgsenos, dažnai mes ją ignoruojame arba slopiname ir, žinoma, tuo pačiu žalojame psichofizinių pradų darnų plėtojimąsi.

Vaikas vystosi pats savo jėgomis

Pirmosiomis kūdikio gyvenimo savaitėmis sparčiai vyksta kraujo apytakos vystymasis ir širdies augimas, nes naujagimio širdies sudėtis, savo dydžiu, forma ir padėtimi, žymiai skiriasi nuo suaugusiojo. Tuo pačiu laiku dalis kraujo indu, veikusių prieš gimimą, sustoja veikė. Pati pirmoji, negimusio kūdikio, širdelės funkcija buvo čiulpimo vyksmas. Ji čiulpė iš placentos reikalingus elementus savajai gyvybei palaikyti. Kūdikiui gimus, jo širdelė jau privalo stumti kraują į organizmą įvairiomis krypti-

• MOTERYS PASAULYJE

MOKYT. GALINA ŠAKĖNAITĖ - GOBIENĖ

vyriausioji V Tautinių Šokių Šventės, kuri vyks šią vasarą Čikagoje, vadovė. Ji yra žinoma tautinių šokių specialistė, vadovavusi ankstyvesnėse šventėse. Nuo 1949 m. ji yra įsteigusi ir iki šiol vadovauja lietuviškam ansamblui „Šilainė“. Galina Gobienė taip pat yra pasižymėjusi pedagogė ir visuomenės veikėja Detroite. Linkime sėkmės!

mis, todėl šiuo laikotarpiu raumenu pagalba yra labai reikalinga. Viso kūnelio virpėjimas pagerina kraujo apytaką.

Pati pirmoji kūdikio elgsena, besireiškianti viso kūnelio virpesiu yra aiškus įrodymas, jog žmogaus vystymasis betarpiškai yra vykdomas paties individo. Jau prieš pusšimtį metų Montessori skelbė šią tiesą, sakydama: „Vaikas pats kuria būsimąjį žmogų“. Todėl labai svarbu, kad ritmiškas kūdikio kūnelio judėjimas — vir-

pėjimas nebūtų trukdomas tol, kol augantys smegenys įsijungs į darbą. Kol vyksta smegenų augimas bei organizavimasis, motina privalo galvoti už savo kūdikį, tai reiškia, kad ji meilingai ir kantriai turi rūpintis ne tik nesukliudyti, bet netiesioginai skatinti kūdikio judesinį veiklumą. Tatai ji atlieka, sudarydama kuo palankiausias sąlygas laisvam ir kūrybingam judesiui. Kokios yra palankios sąlygos, laisvam kūdikio ar vaiko judesiniam veiklumui skatinti, jau esu rašiusi ankstesniuose straipsniuose.

RASYTOJA

JANINA NARŪNĖ

SVENČIA 80-ties METŲ

JUBILIEJŲ —

SVEIKINAME!

J. Narūnės slapyvardžiu pasivadinausi yra rašytoja Janina Markevičiūtė-Narutavičienė - Pakštienė. Ji mums daugiausia žinoma kaip gabi išeivijos lietuvių vaikams knygų autorė.

Šiais metais rašytojai sukanka 80 metų amžiaus. Pagerbiant jos tokio gražaus amžiaus sukaktį nors trumpai peržvelkime jos, kaip rašytojos, nueitą kelią.

J. Narūnė pradėjo rašyti dar tebebūdama gimnaziste, rašė į lietuvių gimnazistų leidžiamą neperiodinį laikraštėlį. Paskiau, studentavimo metais, Petrapilio studentų kuopelėse rašydavo

referatus ir į žurnalą "Aušrinė" — korespondencijas.

1918 m. grįžusi Lietuvon daug rašė į "Lietuvos Žinių" moterų skyrių, rašė į "Rytą", "Žemės ūkį" ir "Lietuvos Aida". Kartu su V. Lozoraitiene ir Pikčilingiene buvo redakcinės komisijos narė žurnalo "Moteris ir Pasaulis".

Išeivijoje, savo mirusio antrojo vyro atminimui, parašė eilėraščių rinkinį "Sutemos" ir savo jaunystės laikų atsiminimus "Trys ir Viena", — apie rašytojus B. Sruogą, J. Švaistą, J. Savickį ir G. Petkevičaitę. Spaudai

yra atidavusi savo autobiografinius atsiminimus "Vaikystė", kurie turėtų būti dar šiais metais išleisti.

Lietuvoje J. Narūnė vaikams neraišė, tačiau išeivijoje, pajutusi gyvą reikala perduoti jaunajai kartai lietuvišką žodį ir meilę savo tautai, ėmė rašyti, galima sakyti, išimtinai tik vaikams. Yra parašiusi "Gintarėlę", kuri yra išversta į anglų, ispanų ir vokiečių kalbas, "Jaunuosius Daigelius" (dvi laidos), "Gintaro Takais", "Snaigijų Karalaite", "Misko Dvasia", "Lineilius", "Rūtelės Aitvarą", "Mūsų Žvirbli" ir "Tėvynės Metus".

Visi šie jos kūrinėliai yra lietuvių spaudoje puikiai įvertinti. Jie yra didelė dovana mūsų mažiesiems.

Nuoširdžiai sveikiname mūsų mielą "Moters" žurnalo bendradarbę švenčiančią garbingą amžiaus sukaktį!

Jaunosios kartos lietuvaitės iš Urugvajaus, **Marytė Steudelis** ir **Elisa Klimas** (kairėje), Montevideo lietuvių parapijos choristės, dalyvavo Jaunimo Kongrese.

Pianistė **K. Valavičiūtė** iš Brazilijos (viršutė) ir solistė **Z. Valadka** iš Argentinos išpildė programą laike Jaunimo Kongreso P. Amerikoje.

Mokytoja **Magdalena Vinkšnaitienė** moko austi ateitininkų stovykloje vykusioje 1976. I. 11-18 netoli Sao Paulo, Brazilijoje.

Nuotr. A. Saulaičio

M. Vinkšnaitienė daug metų dirbo su joms pačios įsteigtu jaunimo sambūriu "Žilvitis" ir su jaunučiais bei moksleiviais ateitininkais, yra pravedusi audimo kursus, jaunimo šventes ir Jaunimo Kongreso studijų savaitės literatūros vakare skaitė iš savo kūrybos.

Elena Vizbarienė (dešinėje), tautinių audinių audėja, dalyvavo Bicentennial parodoje St. Petersburge, Floridoje, ir prie staklių demonstravo audimą. Parodoje buvo išstatytos ir jos padarytos lietuviškos lėlės, kurių vieną matome nuotraukoje. St. Peterburgo lietuvių kolonija nėra labai didelė, bet visi yra labai aktyvūs, ypač moterys. Čia gražiai veikia įvairios organizacijos, tautinių šokių ansamblis, muzikiniai vienetai ir t.t. Pasižymėjęs yra moterų sektetas, vadovaujamas **Gražinos Jasiukaitienės**. Graži gamta ir puikus oras efektingai veikia šios kolonijos gyventojus. M. K.

Auksinę vedybinę sukaktį atšventė **Angelė Šmigelskienė** Toronte ir St. Petersburge, Fla. Ji yra veikli LKM Dr-jos narė ir "Moters" žurnalo platintoja. Nuotraukoje iš k.: prel. J. Balkūnas, A. Šmigelskienė, A. Šmigelskis, k. A. Simanavičius, OFM, (kalba) k. Pr. Gaida, "Tėviškės Žiburių" redaktorius.

Filmas apie dail. **Anastaziją ir Antaną Tamošaičius** yra baigiamas sukti. Filmą režisuoja **R. Ramūnaitė - Macdonald**. Tam tikslui pinigai buvo gauti iš Federalinės valdžios per KL Bendruomenę. Filmo dalyviai ir skripto patarėjai yra dail. A. A. Tamošaičiai, H. A. Nagiai, prof. R. Vaštokas ir dr. M. Ramūnienė. Filmavimo ir garso darbus atlieka: arch. V. Petrulis, Randolph Gaynor, Michael MacMillan, Patricia Kipping.

MARGUČIŲ MARGINIMAS WASHINGTONO PRIEMIESČIO PREKYBOS CENTRE

Washingtono Lietuvių Moterų klubas, kurio pirmininkė yra Elvyra Vodopalienė, ir Washingtono Lituanistinės Kristijono Donelaičio mokyklos tėvų komitetas, pirmininkė Regina Liogienė, prieš Vėlykas Washingtono priemiesčio dideliame prekybos centre — Montgomery Mall — suruošė margučių marginimą.

Prie skoningai papuoštų stalų, apšviestų prožektoriais, lietuviškus vėlykaičius margino ir pardavinėjo dvi dienas pasimainydamos A. Bačkaitienė, B. Dičpinigaitytė-Sturmer, V. Gureckienė, L. Jurkienė, A. Kraujalytė-Bailey, A. Kindurienė, G. Krivickienė, R. Liogienė, R. Penkiūnienė, R. Petrutienė, N. Varnienė, G. Vasaitienė, E. Vodopalienė, V. Zubkienė.

Nuolatos daug žmonių buvo apstoję stalus, ypač, kad dėmesį traukė tautiniais drabužiais pasipuošusi E. Vodopalienė, pintinėlės spalvingų margučių, rūtų puokštės, lietuviškas pakelės kryžius, ir dailiai čia pat marginami margučiai. Praeiviai buvo informuojami nevien apie vėlykaičių marginimą, bet ir apie Lietuvą — jos praeitį ir dabartį.

Margučiai buvo pardavinėjami įvairiomis kainomis — nuo 50 centų ligi 3 dolerių už vieną, atsižvelgiant į margučio grožį ir atliktą darbą. Gautas pelnas skiriamas moterų klubui ir šeštadienei lituanistinei mokyklai paremti.

G. K.

WASHINGTONO SKAUČIŲ “PUŠYNO” DRAUGOVĖS KAZIUKO MUGĖ

I šaunią Washingtono skaučių “Pušyno” draugovės suruošė Kaziuko Mugę susirinko daug svečių — vašingtoniečių ir iš kaimyninės Baltimorės. Draugininkė Aldona Bačkaitienė gražiai pravedė visą šventę. Buvo suvaidintas įdomus humoristinis vaizdelis, kaip po penkiasdešimties metų atrodytų ir veiks augstieji lituanistinių mokyklų kursai. Vaizdelį parašė skautininkas A. Petrutis kurį gyvai suvaidino Audra, Nida ir Virginija Bačkaitytės, Lina ir Zita Kindurytės, Daina Penkiūnaitė ir Rima Žemaitytė.

Mugę oficialiai atidaryti buvo pakviesta sporto mokytoja, lietuviško jaunimo organizatorė Elvyra Vodopalienė. Ji savo tartame žodyje šiltai pasveikino skautes ir įteikė vėlykines dovanėles dviem skautėm davusiom skautišką įžodį vasario mėnesį, perkirpo kaspiną ir pakvietė susirinkusius aktyviai dalyvauti mugėje.

Kaziuko mugėje buvo pardavinėjami medžio dirbiniai, papuošalai, margučiai, grafikos darbai ir daug įvairiausių rankdarbių padarytų skaučių, vadovaujant A. Kindurienėi, R. Liogienei, B. Sturmer. Daug meniškų darbų buvo padaryta talentingos Reginos Petrutienės. Vazonėliuose žalia-

Windsoro mergaičių kvartetas “Aušra”. Kvartetui vadovauja Valerija Tautkevičienė, dalyvės iš k.: Laima Tautkevičiūtė, Rūta Čerškutė, Aldona Tautkevičiūtė, Nijolė Giedriūnaitė-Wolfe. Kvartetas yra plačiai pagarsėjęs lietuvių ir kitataučių tarpe.

ANAPILIO MOTERŲ BŪRELIS

Tarp visu veikliųjų moterų mūsų visuomeninėje veikloje, tik prieš dvejus metus įsisteigęs Anapilio Moterų Būrelis jau tapo vienu iš stipriausių ir veikliausių Toronto vietnų.

Sv. Jono Kr. parapijai persikėlus į Mississauga ir Anapiliiui išaugus į stiprų ir gausiai lankomą lietuvišką centrą, atsirado tiek daug darbų susijusių su parengimais, salės pagerinimais ir pan., kad vien Katalikių Moterų Draugijos, kuri buvo parapijos dvasia, nebeužteko. Prireikė ir raumenų: stalams stumdyti, dėšioms virti, kavutėm organizuoti. Todėl moterys, pasitelkusios savo vyrus į pagalbą, griebėsi visų šitų darbų, pasivadindamos Anapilio Moterų būrelio vardu. Vyrų, žinoma, greit sudarė savo Anapilio vyrų būrelį. Parapija turi savo būrelį, ir dar steigimosi padėtyje tebėra jaunimo sekcija ir kt.

Parapija, su numatoma statyti bažnyčia ir Anapilio sodyba yra didelis kompleksas, tad reikalauja ir komplikotos organizacijos. Mūsų patyrimas parodė, kad panašių interesų mažesnės žmonių grupės daug geriau veikia, negu viena didelė grupė. Mūsų pačių veikla, kas liečia susiklausymą, sutarimą ir entuziazmą gal galėtų būti modeliu kitoms grupėms (vyrų!), kurios dažnai skundžiasi nesklaidumais dėl kaikiurių asmenų ambicijų, užsišpyrimo ar panašiai.

Mes turim apie 20-ties asmenų valdybą ir virš 100 narių. Technškai esam pasiskirstę titulais ir pareigom, bet praktiškai niekas nelaukia, kad iniciatyva ar idėjos ateitu tik iš pirmininkės, kad parengimais rūpintusi tik parengimu sekcija ar panašiai. Kiekviena valdybos narė pateikia savo planus ar idėjas ir dažniausiai visos pritaria ir su entuziazmu griebiasi juos vykdyti. Niekas nelaukia pa-

raginimo ką ir kada daryti. Mums nereikia ilgų posėdžių ar protokolų tvarkai nustatyti. Visos turi iniciatyvą, visos prisideda prie darbo tokio, kurį geriau sugeba, arba ten, kur daugiau reikia pagalbos. Visų narių reagavimas į gana dažnus prašymus pyragų, talkos ir sekmadienių kavučių organizavimo, visą laiką buvo puikus. Per savo rankas būrelis dvejų metų laikotarpyje perleido virš 10.000 dolerių ir iš pelno parėmė Anapilio statybą, įgijo Anapiliiui būtinu reikmenų ir dar šiek tiek paaukojo spaudai, jaunimui ir kitiems reikalams. Atgaivinus prie parapijos “Caritas” Moterų Būrelis vienokiu ar kitokiu būdu ir čia prisidės.

Tai yra techniškoji pusė. Bet didžiausias šios veiklos laimėjimas moterims yra susipažinimas, susibūliavimas ir pajautimas šeimyniškos nuotaikos parapijoje. Po pamaldų nieks neskuba išbėgti, nes ne tik smagu kavos puoduką išgerti ir paragauti vis naujų šeiminių pyragų, bet reikia užkalbinti, paprašyti talkos ar tik šiaip žodelį persimest su būrelio nare, tokiu būdu, visos gyvendamos tuo pačiu rūpesčiu kaip geriau ir smagiau suplanuoti mūsų pramogas ar kultūrinius parengimus — mes pačios susigyvenam ir gražu, šeimyniškai viena ir turim daug džiaugsmo iš to.

Mūsų būrelis nėra vienintelis, kuris sklandžiai dirba ir daug nuveikia. Toronte yra daugiau moterų būrelių ir draugijų, kurios visus mūsų lietuviškus židinius padarė jaukius ir parengimus malonius. Šitie visi būreliai ir draugijos sueina į bedrą darbą, kai kviečia bendruomenę, pvz. Karavano metu. Pačios nuosirdžiai dirbdamos mes su pagarba ir respektu įvertiname kitų būrelių ir draugijų darbą ir linkime jiems kuo geriausios sėkmės!

B. Mazeikienė

vo rūtos ir kiti augalai išauginti s. Dailios Lukienės.

Skaučių motinos negailėdamos darbo paruošė skanių valgių: koldūnų, kugelių, bulvinių dešrų, barščių sriubos, gaivinančios giros. Šoninėje patalpoje buvo įruošta kavinė, stovėjo staltiesėlėmis apdengti, gelėmis pa-

puošti staliukai. Ant ilgesnio stalo sudėti skaniausi tortai, kvėpėjo kava, žadino susirinkusiųjų apetitą ir dėmesį. Smaikščiai svečiams patarnavo skautės, švelni lietuvišku melodiju muzika sudarė malonią nuotaiką. Visi svečiai maloniai praleido laiką.

G. K.

A.A. PROF. DR.
VANDA TUMĖNIENĖ

Med. dr. Vanda Mingėlaitė - Tumėnienė gimė dvarininko M. Mingėlos šeimoje, Slavėnų dvare, Aukštaitijoje.

Gimnaziją baigė Kaune. 1902 m. išvyko į Petrapilį, ir įstojo į augštuosius Bėstuzovo kursus, matematikos fakultetą. Tačiau ši specialybė jos nepatenkino, ji grįžo namo tvirtai pasiryžusi susidaryti galimybę studijuoti mediciną. Didžiausia kliūtis buvo trūkumas lėšų. Vis dėlto Vanda savo ryžtu ir energija visas kliūtis nugalėjo ir medicinos studijuoti išvyko į Šveicariją.

Šveicarijoje tuo metu studijavo 14 lietuvių studentų, tarp jų ir Justinas Tumėnas, už kurio vėliau ji ištekojo. Būdama ypatingai gabi ir darbšti baigė medicinos mokslus ir gavo daktaro diplomą. 1911 m. Petrapilyje gerai išlaikė valstybinius egzaminus ir grįžo į Šveicariją pasitobulinti medicinos srityje. Dirbo Grenoblyje, miesto ligoninėje. Grenoblyje ji ir ištekojo už J. Tumėno.

Pirmojo pasaulinio karo metus, negalėdama grįžti Lietuvon, praleido Rusijoje, dirbdama kaip gydytoja įvairiose ligoninėse. Kartu su savo vyru išgyveno Rusijos revoliuciją ir su ja surištus visus vargus bei pavojus.

Pagaliau, nors per didelius sunkumus ir kliūtis, 1918 m. galėjo grįžti Lietuvon. Pradžioje dirbo Vilniuje, bet lenkams Vilnių okupavus, persikėlė į Kauną. Jai teko sunkiausia pradžia, kai, po karo Lietuvai atgavus nepriklausomybę, teko viską pradėti iš nieko.

Dr. Vanda Tumėnienė buvo gabi gydytoja, ypač pasižymėjo diagnozių tikslumu. Kiti gydytojai dažnai kviesdavosi ją į konsilijumus. Dalyvaudavo medikų tarptautinėse konferencijose.

Savo mokslo darbus, paskaitas, referatus, brošiūras rašė daugiausia vai-

* * *

kų ligų klausimais. Išvis, galima sakyti, jai labiausia rūpėjo vaikai ir jų sveikata. Ji suorganizavo universiteto klinika vaikams ir vaikų slaugių kursus. Tačiau didžiausias jos darbas ir nuopelnas, tai Vaikų sanatorija Panemunėje. Ji ją įsteigė savo pačios lėšomis ir į ją sudėjo ne tik visą savo turtą, bet ir visas savo jėgas ir širdį.

Deja, neilgai jai teko džiaugtis savo darbo vaisiais Lietuvoje. Ji mirė šių metų kovo 24 d. Čikagoje sulaukusi 96 metų amžiaus.

A.A. Marija Arlauskaitė, buvusi "Nepriklausomos Lietuvos" redaktorė, mirė š.m. balandžio mėn. 27 d. Montrealyje, Kanadoje. Velionies tėvai į Kanadą atvyko prieš I Pasaulinį karą. Ji buvo gimusi 1911 m. Marija, baigusi mokslą, mokytojavo prancūzų mokyklose. 1941 m. drauge su kitais įsteigė "Nepriklausomą Lietuvą", kuri laikąėjo redaktorės pareigas. Marija Arlauskaitė buvo pavyzdinga lietuvė, daug pasidarbavusi lietuvių išeivių kultūrinėje ir visuomeninėje veikloje. Po oficialaus pagerbimo, velionė buvo palaidota Montrealio kapinėse.

NUOBODULYS

A. VALIŪNAS

Kai pasidaro nuobodu, tai prailgsta laikas. Ar erdvė turi laiką? Taip ir ne. Jei žemė sukasi apie savo ašį, tai turime dienas ir naktis. O kol žemė apsisuka apie saulę, tai tą laikotarpį vadiname metais. Gi pati saulė irgi turi savo laiką: kol ji apsisuka viena kartą apie visą paukščių taką (galaktiką), tai prašina 250 milijonų žemės metų, ir jei saulė nebūtų ugnies kamuolys, o sukietėjusi ir apgyvendinta kaip žemė, tai tokiems saulės gyventojams tie 250 milijonų žemės metų būtų tik vieni metai.

Bet jei erdvėje skristų žmogus, ir jokio kito dangaus kūno nebūtų, kuris jį trauktų, jis negalėtų matuoti laiko. Taigi laikas yra reliatyvi sąvoka. O vis tik, kad ir palyginant su erdvės kūnų matais, žmogaus gyvenimas yra labai trumpas, kai kam laiko tekėmė sulėtėja, užsitiesia, ir tas laikas pasidaro nebemielas, net įkyrus, nuobodus, savotiškai nuodijantis sąmonę. Ir jei nekovojama su tokiu nuobodumu, ar tai neveda dalinai į dvasinę atrofiją? Taip lygiai skepticizmas arba visko peikimas, vien tamsių, neigiamų gyvenimo pusių pabrėžtinis minėjimas, ar nepadaro gyvenimo nebeįdomiu, net tamsiu be prošvaistės? Skeptikui viskas negerai, nes jis įieško to, ko gyvenimas negali jam duoti. Tat turime išsąmoninti ko ir kiek mums gyvenimas gali duoti ir ką mes savo kukliomis jėgomis galime pasiekti.

Gyvenimo nesėkmės neturi privesti žmogaus prie beatodairinio aplinkybių kaltinimo, vieton dėjus pastangas nugalėti gyvenimo kliūtis ir tuo būdu pašalinus nesėkmę. Ar negalima rasti išeities kad ir blogiausioje gyvenimo situacijoje? Ar jaunuolis, siekiąs gauti iš gyvenimo ko daugiau malonumų, taigi pasilinksminimų bei aistrų tenkinimo ir sakąs, kad geriau vienus metus "gerai paulioti", negu 100 metų vegetuoti, — ar toks jaunuolis vėliau nenusivilia gyvenimu? Kas yra besaikiškas noras "naudotis" gyvenimu? Ar aistrų tenkinimas turi ribas ir ar jų intensyvus tenkinimas nevargina, nežeidžia normalių fizinių žmogaus funkcijų?

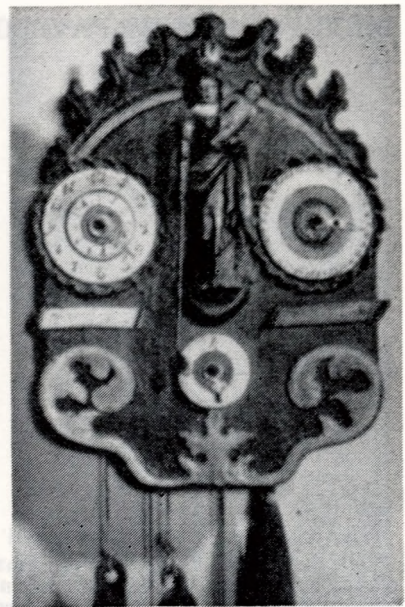
Kas yra "prisilėgta" nuotaika? Kai aš, kaimo bernelis (dar prieš I-mą pasaulinį karą) grįždavau po vasaros atostogų į Kauno gimnaziją tęsti mokslo, tai man pirmos savaitės būdavo neišsakytai ilgos ir liūdnos. Manė slėgė miesto suglausti mūrai, it koks kalėjimas, ir aš išsiblaškyti eidavau už miesto, pvz. į L'nskmakalnį už Nemuno. Intensyvus darbas, t.y. mokslas, tą savaimingai atsiradusį liūdesį laikui bėgant nuslopindavo. Toks nesusitupėjimas ar neramumas gali pastumti asmenį destruktiviai kryptimi, ką mes stebime čia, JAV-se, kur kasmet daugiau jaunuolių paslūsta į kriminalinius veiksmus. Jaunuolis seka draugus norėdamas susilyginti su jais, ir jam nepakenčiama, jei ji tie

draugai vadina bailiu ("čikenu").

Ar nematęs vargo jaunuolis gali patapti pilnutiniu žmogumi? Ir argi būtų pilnas žmogaus gyvenimas be rūpesčių ir siekimų? Kaip formuojasi žmogaus gyvenimo reikalavimai ir kaip jaunuolis įsivaizduoja savo gyvenimo eigą ir pabaigą? Jei kūno funkcijos yra normalios, ar gera tokio asmens savijauta? Kas patenkina žmogų? Ar daug žmonių yra patenkinti tuo, ką turi, ir ar toks pasitenkinimas trukdo siekti didesnio gerbūvio? Kas yra gerbūvis, ir ar yra jo ribos? Kaip žmogus reaguoja į kančią? Ar skausmas yra išvengtinas šioje "ašarų pakalnėje"? Ar nėra normalu, kad skausmas ir malonumas vienas su kitu pasikeisdami sudaro gyvenimo realybę? Ar nesėkmė, skausmas, dvasinis ar fizinis kentėjimas neišmoko kantrybės? Kas yra nedateklus, ir kokia yra riba mūsų norams patenkinti? Kaip pasaulėžiūra veikia į žmogaus norus patenkinti savo gyvenimo reikalavimus? Ar pareigos ir atsakomybė yra bevertės gyvenimo sąvokos?

Niekas taip netvarkina jaunuolio, kaip gavimas vertybių be jokių pastangų, taigi nepelnytas gavimas. Gyvenimas be varžybų prilygsta vergo

gyvenimui, jei per varžybas su kitais sau lygiais nieko nenorime pasiekti gyvenime. Gyvenimo sekme reikia varžybiniu darbu laimėti. Perlengvas gyvenimas tvirkina žmogų. Ar gali ką pasiekti, neturėdamas drąsos rizikuoti? Gyvenimas nėra ištisinė srovė vien pasisėkimų ir džiaugsmingų momentų. Džiaugsmas ir skausmas lydi visą mūsų gyvenimą pakaitomis, kaip kad nelyginant motina gimdydama kenčia, o vėliau džiaugiasi savo kūdikiu. Ar patisinamas neveiklus žmogus? Net vyresnio amžiaus asmuo ar negali kam nors suteikti pagalbą arba nuraminti kenčiantiems ir nelaimingo likimo nuskriaustiems? Be fizinio aktyvumo (ir be mankštos) negali būti rami ir skaiti nuotaika, taip lygiai kaip be higieniško tenkinimo alkio ir troškulių negali žmogus dvasinis gyvenimas progresuoti. Niekuomet nenuobodžiausi ir neliūdėsi, jei atviromis akimis žiūrėsi ir matysi gamtos ir gyvenimo pasireiškimų grožį, kuriame tačiau yra daug ir nelinksmų ir nesmagių momentų. Toks juk plaukia nesustodamas visas įvairiaspalvis gyvenimas, kuris yra žmogaus mieloji paskirtis tol, kol pasieksime nei vieno neišvengiamą Anapilį.

AMŽINASIS LAIKRODIS

AGATHA CHRISTIE ŽMONIŲ "NEBEUŽMUŠINĖJA"

PRANYS ALŠENAS

Kas nesame skaitę Agatha Christie kriminalinių romanų? Galbūt, nebūtų galima rasti tokių žmonių, ypač jų jaunystės dienomis...

Ir, štai, torontiškas laikraštis, The Sunday Sun, redakcijos vardu (be autoriaus pavardės), pagal londoniškės UPI agentūros žinias, parašė rašinį, užvardintą: "Agatha Christie: Queen of crime writes no more". Taigi, jau "kapituliavo" prieš didejančią metų našta.

Kaip nuotaikingai dienraštis išsireiškia, Agatha Christie "užmušinėjusi žmones" net 55-rių metų laikotarpyje, pagaliau, priėjo ligi tokio taško, kad "užmušinėjimus" galutinai sustabdė...

Toji dama — Agatha Christie — ilgą metų eilę buvo nepralenkiamą kriminalinių romanų karalienę ir, kartu, daugiausia perkamą (best-selling) knygų autorę. 1975 m. rugsėjo 15 d. ji sulaukė 85 m. amžiaus. Jos draugai, rašo laikraštis, jau abejoja, ar beskaitys kada nors naują Agotos kriminalinę misteriją. Be abejonės, gal jau užteks tų, kurios buvo ligi šiol parašytos. O parašytųjų gana daug!

Ji turinti dar porą projektų, prie kurių, laikas nuo laiko, prisėdanti ir padirbėjanti. Taip pasakęs Edmund Cork, irgi jau 82 metų amžiaus, Agotos knygų ilgametis platintojas ir jos labai artimas draugas paskutiniųjų

50-ties metų laikotarpyje. Jo teigimu, Agota dabar, anaipol, taip intensyviai neberašanti ir nebekurianti, kaip kad anksčiau.

Iš tikrųjų, tai ji turi dar trijų knygų apmatų, bet jų "audimas" jau nebevyksta senoviniu tempu. Tos knygos — tai detektyvo Hercule Poirot ir Miss Murple šniurpų nuotykių ir jos pačios — Agotos Christie — autobiografija.

Ši džentelmeniška, baltais plaukais galvą pasipuošusi moteris, anksčiau savo kūriniuose žmones "užmušinėjusi" dideliu lengvumu ir meistriškumu, nors šiaip jau gyvenime mažiausio valalėlio nebūtų galėjusi užmušti. Dabar jai nebesiseka ne tik tikrovėje, bet ir fikcijoje ką nors užmušti...

Pirmoji šios autorės Poirot'o misterija buvo parašyta 1920 m. O po to — kaip iš gausybės rago — ligi šiol parašytos ir išleistos net 85 knygos — romanai, 17 sceninių vaidinimų ir keltas antologijų.

Dėl šios moters tiekios kūrybinių darbų ji yra pasidariusi tarytum fenomenali knygų rašymo institucija. Ji buvo ir tebėra labai mėgiama ne tik Anglijoje, Bengalijoje, Japonijoje ir šiaip plačiame pasaulyje, bet ir... sovietinėje Rusijoje. Jos parašytų knygų vertimus turi begaliniai dideli skaičiai kraštų.

Milijoną su puse minkštais virše-

liais (paperbacks) vien tik Anglija išleidžianti jos knygų kasmet. Be jokių svarstymų ir abejojimų — ji yra labiausiai perkamų (best-selling) knygų autorė. Iš viso jos knygų esą išparduota (labai atsargiais duomenimis) apie 300 milijonų egzempliorių. Taigi, "truputis" knygų!...

Daugelis jos knygų pervesta į filmus. Tai daryti esą pradėta ypač po 1930 metų. "Murder On The Orient Express" filmas, pagal Agotos romaną, uždirbęs Anglijai tiek pinigų, kaip joks kitas kūriny filmų istorijoje.

Kalbant apie pačią autorę, ji yra labai kukli ir nedrąsi, pusiau amerikietiškos kilmės moteris. Ją būtų galima pavadinti senamadiška (old-fashioned) džentelmeniška moterimi ir labai gerbtina "a great lady". Ji ir savo sukurtuose kriminaliniuose romanuose ryškiai skiria elgesius gerų ir blogų personažų. Moralinio aspekto ji niekad neužmiršta.

Kūrybos metu ji rašo mašinėle, bet neprofesionalškai, naudodama tik tris pirštus.

Iš kuklumo ji labai nemėgsta jokių interview, jokių pasikalbėjimų arba paaikškinimų iš savo kūrybos srities. Jos manymu, tik aktorai privalo viešai vaidinti, o rašytojai turi būti užsidarę ir leisti apie juos spręsti tik iš jų kūrinių.

Agatha Christie kartą pasakiusi, jog ji net nežinanti, kodėl tiek daug knygų prirašiusi. Esą, kai tik kurią knygą parašydavusi, tai pasakydavusi: "Jau gana — tai paskutinė mano knyga..."

Jos knygų beveik nuolatinis leidėjas, bene tik pernai metais Kalėdų šventėms nebegalėjęs išleisti naujos autorės knygos ("Christie for Christmas"). Vietoj to, jis išleides ankstyvesniųjų jos trumpesnių novelių rinkinį.

Taigi, laikas ir amžius — įmina savo pėdsakus ir kūrybingiausios rašytojos kelyje...

(Agatha Christie mirė šiais metais. — Red.).

IGNAS MALENAS

Dar priešvėdybiniai pasižadėjimai

Niekam nėra paslaptis, kad jaunimas dar prieš veddamas bando pasiaiškinti būsimąjo sutuoktinio gyvenimo problemas. Ir tai girtinas dalykas, nes šitie reikalai, būtinai. Tik svarbu, kad šie imieji klausimai būtų esminiai, vedybinį gyvenimą apsprendžiant, nes flirto klausimai bus tikrai beverčiai, jokios reikšmės neturi.

Antra vertus, tokie pokalbiai negali spręsti ir beverčių klausimų, kaip pasitaisino mašinistės tarnybos įeškanti jauna ponija. Kai aš paklausiau "ar ištėkėjusi", nes žinios reikalingos tarnybai, tai ji atakė, kad vyra išvėžė rusai. Ir tuojau pridūrė: "tuščiajo, buvo labai pavydus". Ši moteris savo pastaba mane parbloškė, ir aš netyčia ištariau: "užuojautos poniai", nes daugiau nieko nesumojau, o poniaman, lyg po sunkaus darbo, nusišypsojo. Tuo visais mūsų pokalbis ir baigėsi, nes aš buvau išmuštas iš kasdieninių vėžių.

Išimokslinimas duoda pirmenybę

Kad išimokslinimas net vedybiniam gyvenime vaidina savo rolę, manau, visi sutiks. Nors daugelis palaidu nervų poniu bus ir kitų įsitikinusių. Mat, jos augščiausiomis laiko pačios save, kurioms nėra lygių. O reikia pripažinti, kad buvusiu amžiu motrys buvo daugiau abejojančios mokslui, negu dabartinė moteris, kuri lyginasi vyrui. Tai nereikia prieštauti vyrui, kad šis, bldamas šviesesnė, imasi vadovaujancio vaidmens. Nors esama ir išimčių, kai dažnai vadovauja tam reikalui visiškai netinkanti moteris, bet ambicingo charakterio, tai atlikdama ne iš pareigos, bet verčiamą savo būdo. Tai tik noras pasirodyti, kad "aš ne eilinė".

Izraelio buvusios ministerės**pirmininkės sprendimas**

Pas buvusią ministerę pirmininkę Meier atvyko Pažangiųjų moterų delegacija paprašyti žodžio ju susirinkime. I tai Meier pasakė, kad ji neturinti rieko naujo pasakyti, nes moteris viska turinčios. Ji daugiau iš vyro negalinti reikalauti, nes tada būtų pažeistos jo teisės. Dabar 60% moterų valdo pinigus, apie ką kalba jų vardu padėti indėliai. Tai didesnės teisės jau negalimos.

Šitoks dėsnius pastaruoju metu tinka ne tik Izraelio moterims, bet tinka ir

lietuviams, nors pastaruoju metu savo valstybės neturime ir tenka verstis kito krašto teisėmis. Tačiau prisimimus dabartinę skaudžia mūsų tautos reikalų būklę, reikia galvoti ne apie išpūstus ir beverčius asmens reikalus, bet susirupinti tautos reikais: kuo galėčiau patarnauti sesei-brolui bent mažinant jų vargus sava užuojauta. Juk net nevilts esti lengvesnė, kai žinai, jog kiti tavo galvojimui pritaria.

Išlaidas niekniekiam turi atsverti taupumas

Amerikoje nelengva taip daryti, nes yra daug viliojančių niekniekių ypač moterim. Tačiau reikia išmokyti "pagundas" ignoruoti, prisimenant galimas "juodas" dienas, kurias ypač gerai moka prisiminti vokiečiai. Jas dar paaugles siunčia pas drauges, kad šios mokyti "einkaufen". Mergaitė kasdien eina su šeimininke į rinką ir "mokosi pirkti" daržoves ir kitus reikmenis virtuvei. Kiekvienas pfenigis turi būti suvartotas labai apgalvotai. Ir pardavėjas-ūkininkas tai gerai žino, kas verčia visus vokiečius pasitempti, nes bloga prekė iš rinkos lauk veja.

Ištekliai ir žmoniškumas

Tačiau pamokslas gali tik pamokslu ir pasilikti, jeigu nebus imamasi priemonių realizuoti gerai apgalvotų, protingų kelių. Čia prisimenu buvusio nužudyto prezidento motinos žodžius, kuriuos ji pasakė, vedant agitaciją už prezidentūrą antram sūnui, kuris buvo taip pat nužudytas. Kai publika ėmė prikaišioti, jog jis per daug išleidžia pinigų agitacijai, tai motina, lyg advokataudama, atsakė: su savo pinigais ką noriu, tą ir darau. Toks atsakymas, tai visiškas nesiskaitymas su kitų žmonių poreikiais. Jame glūdi demoniškas pradai. Ir be galo keista, kad taip pasisakė moteris, kuri turėtų būti švelnesnė, negu vyras. Bet ką daryti, kad ir kitokių žmonių esama. Juk pasaulio nepertvarkysi.

O kiek yra pasauly vargšų, kurie net nežino, kaip prasimaityti šiandien, nes rytojus dar toli, tačiau sunku jiems suprasti, kad esama milijonieriu, kuriems net sunku suprasti, kad ir vargšų esama.

Lietuvės kelias

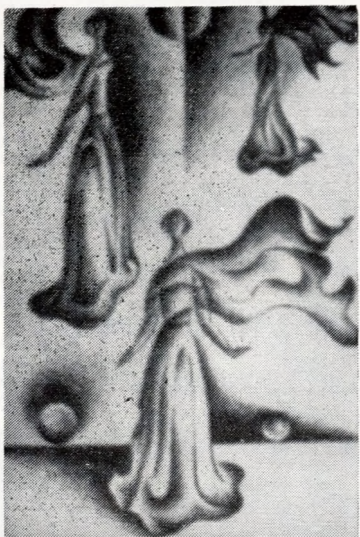
Šiandieniniai lietuvi Amerikoje, tenka rūpintis ne vien amerikinais

reikalais, bet ir lietuviškąją būklę. Nes Lietuvos žemėje mes išaugome, ten maitinomės jos grūdų duona, ten išmokome Teve Mūsų, 2x2, bei žiūrėti į pasaulį, tai negalim jos apleisti ir dabar — ištiktos didžiosios nelaimės. Dabar mes turime jaunajai kartai būti pavyzdžiu tęsti savo garbingos tautos giją, kurią jie patys tęs dar ilgas dienas, ir gal po eilės metų vėl sugrįš į laisvą Lietuvą.

Tegul norį už dolerį guldyti galvą ir kitaip galvoja, bet teisinga ir graži idėja visada buvo ir bus vertingesnė už momento aklumą grindžiamas. Tad verčiau sveikai svajokim, nei riebiai valgykim, nes šitai bus sveikiau ir elegantiškiau.

Pagaliau lietuvė moteris turi tinkamai suprasti savo pareigas šeimoje. Ji negali vien diriguoti, bet būti lietuviškai apsisprendusia ir visoje savo veikloje lietuviškumą vykdyti, nes tik šiuo atveju galima tikėtis teigiamų rezultatų. Įkvėpti vaiku lietuviškumą — tautinę dvasią — gali tik apdovanojama motina. Vaikas prie motinos stipriausia prisiriša ir ji tampa pajėgi tai daryti, tik ji turi būti taktiškai ir svarbiausia šio norėti, nes aiškus noras padiktuos ir metodus kaip veikti. O svarbiausia neužpulti ir neniekinti lietuviu mokytoju, ar kitu lietuviškuoju švietimu besirūpinančių asmenų, jei tik jie prisideda prie lietuviškosios ugnelės kurstymo.

• Madų ir grožio pasaulis

VEDA I. KAIRIENĖ

PLONOS IR AUGŠTOS MOTERYS

Pagal šių laikų madų žurnaluose fotografuojamus modelius ideali moteris turėtų būti augšta, liekna, ilgą ploną kaklą, ilgą liemenį, ilgą kojom, tiesiais pečiais ir neperdidele krūtine.

Tačiau kiek moterų tarpe yra tokių idealių Dievo tvarinių? Daugelis mūsų priklauso visai eilei įvairių kitų kategorijų: plačių pečių, siaurų klubų, ilgo liemens, pilna krūtine, trumpomis kojom, nuleistais pečiais ir labai dažnai — perdidelio svorio.

Kadangi mums savo išvaizdos pasirinkti neįmanoma, telieka tik pagerinti esamus davinius. Pažinkime savo kūno sudėtį ir pagal tai bandykime užmaskuoti blogąsias ir išryškinti gerąsias puses.

Viršutinis spalvų derinys žmones paaugština. Derinkite megztinių spalvą su sijono, ar kelnų, kojinių spalva su batų spalva. Rinkitės siauras, tiesias, bet su plačiais sijonais sukneles. Dėvėkite vienos spalvos, neraštuotas sukneles. Jei mėgstat raštuotą medžiagą, tie raštai turi būti maži ir neperdaug ryškūs. Nedėvėkit didelių apikaklių.

Pailgint kaklą, dėvėkit atviras apikakles, venkit, "vėžlio kaklą, storų didelių šalikų ir kailinių apikaklių. Trumpakaklės taip pat turėtų trumpai kirpt plaukus.

Jei turit trumpą liemenį, nedėvėkit ilgų megztinių ir palaidinių. Jūsų švarkai turėtų vos liesti klubus. Dėvėkit tik siaurus dirželius, dėvėkit juos laisvai susegtus ir šiek tiek že-

miau liemens linijos. Sijonai ir kelnės turėtų būti užbaigti taip pat siaurais dirželiais arba ir visai be jų.

Pailginkit trumpas kojas tiesiai kirptom ir be "mankietų" kelnėm. Virš kaulėlių kelnės taip pat netinka trumpomis kojom. Dėvėkite paprasto kirpimo ir plonais padais batus, jokių būdu ne platformas.

Sijonai trumpų kojų moterims neturėtų būti ilgesni kaip 2 inčiai žemiau kelių.

Moterys didelėm krūtinėm neturėtų dėvėti aptemptų megztų palaidinių ar megztinių, nes jie krūtinę dar labiau išryškina. Tokio tipo figūroms daug geriau tinka plačios, tiesios palaidinės ir didoki megztiniai. Vengti dvibortiniai švarkai, kišenėliai ant palaidinių ir didelės skarelės ant kaklo. Taip pat nepriimtini platūs suveržti diržai ir sunkūs ant krūtinės kabantys papuošalai.

Jei jūsų problema platūs klubai ir storos šlaunys — nedėvėkite plačių, su užmestais kvoldais kelnų, trumpų kelnų, tiesių siaurų sijonų ir klubus pabrėžančių siaurų suknelių. Languotos medžiagos taip pat turėtų būti vengiamos. Dėvėkit šiek tiek platesnius į apačią sijonus, platokas sukneles, ilgesnes, užpakalį dengiančias, palaidines ir platesnius megztinius. Taip pat rinkitės tamsesnes spalvas, nes šviesios spalvos didina ir platina.

Jei turit nuolaidžius pečius, nedėvėkit raglano kirpimo rankovių, išidėkit į pečius mažus vatinius paaugštinimus. Užmaskavimui nuolaidžių pečių, dėvėkite laisvai surišamas skareles.

Visada dėvėkit savo dydžio rūbus.

Maža moterėlė atrodo lyg skandinava perdideliuose rūbuose. Taip pat visi dėvimi priedai turi būti proporcingi jūsų sudėjimui ir jūsų ūgiui.

Pilnesnės moterys turi vengti permažų rūbų. Ankšti rūbai dar labiau išryškina jų storumą. Reikia pirkti kaip tik tiek tiek laisvesnės suknelės ir palaidinės, bet tokias, kurios gerai tiktų per pečius ir laisvai kristu žemyn. Stambios moterys turėtų vengti plačių apikaklių ir plačių surišamų skarelėlių.

Jei jūs pernelyg augšta, nedėvėkit jokių valanėlių ar kitų tiesią liniją ardančių priedų. Dėvėkit ilgus švarkus, ilgas palaidines, neryškias spalvas ir venkite perdidelių papuošalų.

PERLAI MAŽEJA — JŲ VERTĖ KYLA

Perlai visais laikais buvo moterų mėgiami ir vertinami dėl savo grožio ir elegancijos. Jie tinka dėvėti prie kiekvieno moters apdaro ir bet kuriuo metu: dieną ar vakare. Jau žiloje senovėje įvairių civilizacijų laikais žmonės žinojo ir vertino ši vandens sraigės išaugintą papuošalą.

Kraštas, kuriame auginami perlai

Japonija yra viena iš žymiausių kraštų auginančių perlus, vadinamus "cultured" perlus. Apie 90 nuosimčių visų perlu atkeliauja į pasaulio rinką iš to "Tekančios Saulės" krašto.

Tikrieji ir "cultured" perlai

Tikrieji ir "cultured" perlai išauga tam tikros rūšies austrėse. Yra tik toks skirtumas, kad tikruose perluose svetimas kūnelis, vadinamas "sėkla", patenka į austrę savaime, natūraliai, dažniausiai smėlio ar žvyro pavidale, o kultivuotuose perluose sėkla įdedama į austrę dirbtinai. Norint paruošti austrę perlų gaminimui, ji turi būti trijų metų senumo. Tokių austrių kriauklė (kevalas) atsargiai atidaroma ir su tam tikru įrankių pagalba labai atsargiai įdedama į ją sėkla. Po tokios operacijos, austrės yra sudedamos į vielų tinklinius krepšius, kurie prikabinami jūroje prie bambukinių plauštų. Taip jūros vandenyje austrės turi išbūti apie trejus metus. Per tą laiką jos savųjų sekrecijų pagalba išaugina perlus.

Kodėl perlai ėmė mažėti ir labai brangti

Pastaruoju metu perlai nepaprastu greičiu pradėjo mažėti pasaulinėje rinkoje, o jų kaina ėmė neproporcingai kilti, palyginus su kainų kilimu kitokių brangenybių. Tenka pasakyti, kad įvairios žuvys, vėžiai ir taip pat taifunai yra vieni iš didžiausių austrių priešių. Nuo jų kasmet žūdavo apie 40 nuosimčių paruoštu austriu. Šiandien jau paruoštu austriu nyksta apie 60 nuosimčių dėl kaskart didėjančio vandens užteršimo. Perlu kainos kyla dar ir dėl to, kad Japonijoje darbo jėga pabrangėjo 15-20 nuosimčių ir visapusiška infliacija visam krašte pasiekė 10 nuosimčių. Taigi, tenka laukti, kad šiuo metu bėgyje perlu kainos padvigubės. Atrodo, kad tie "seni geri" lai-

kai praėjo, kada turistai galėdavo 14 inčų vidutinės kokybės perlu eilute parsivežti namo už 60-100 dolerių.

VASAROS SILUETAİ...

Perlų rinka

Japonija eksportuoja į užsienį 80 nuosimčių savų išaugintų perlu. Didžiausias tų perlu užsakytojas - pirkėjas šiuo metu yra Vakarų Vokietija; praėjusiais metais vokiečiai iveržė perlu už 18 milijonų dolerių. Antroje vietoje yra Šveicarija, kuri praėjusiais metais importavo perlu už 9 milijonus dolerių. O tik trečioje vietoje perlu pirkimo rinkoje stovi Jungtinės Amerikos Valstybės. Amerika įsivežė perlu iš Japonijos gal ir nemažiau už V. Vokietiją, bet prastesnės kokybės. Stebėtina, kad ir Sovietų Sąjunga įsijungė į Japonijos perlu pirkėjų eiles, užimdama 6-tą vietą pasaulinėje rinkoje, kuri pernai nupirko Japonijos perlu už du milijonus dolerių.

Perlų Priežiūra

Perlai mėgsta būti nešiojami. Juo dažniau jie nešiojami, tuo jie darosi gražesni. Kūno šiluma priduoja perlams žvilgėjimo bei blizgėjimo. Perlai nemėgsta kvepalų, kosmetikos bei pudros. Todėl po kiekvieno dėvėjimo patartina perlus nušluostyti minkštu ir drėgnu lopinuku. Perlai yra dovana "visam gyvenimui", nes jų spindėjimas ir blizgėjimas laiko amžinai.

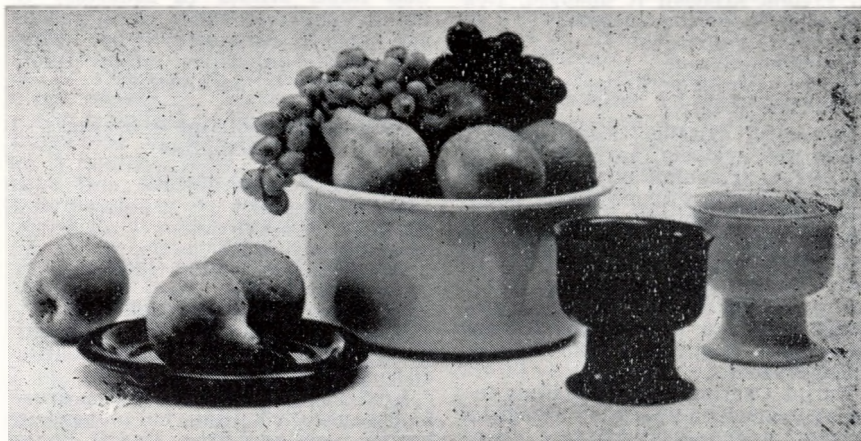
Aldona S. Michelevičienė

IR NAUJI VYRŲ SILUETAİ

• Šeimininkų kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

Azuki Meshi — Japonų raudonos pupelės su ryžiais

- 1½ puoduko džiovintų (sausų) raudonų japoniškų pupelių, arba pupelių vadinamų „kidney”,
1 puodukas nevirtų ryžių,
1 šaukštelis druskos,
2 šaukštai „Sake” ar nasaldaus vyno (dry),
1 šaukštas juodų „sesame” sėklų.

Pupelės perplauti ir, užpylus šaltu vandeniu tiek, kad padengtų pupelės, leisti mirkti apie 4 valandas ar per naktį. Nusunkus, užpilti šviežiu vandeniu ir dadėjus druskos, virti. Užvirus, sumažinti kaitrą ir leisti pamažu virti apie 1½ val. ar kol suminkštės. Nusunkti ir į sunką dapylus tiek vandens, kad susidarytų 1½ puoduko, sudėti ryžius. Uždengti ir leisti užvirti. Tada sudėti pupelės ir dar kartą užvirinti. Sumažinus kaitrą leisti dar pavirti apie 15 minučių.

Dadėti vyną ir lengvai išmaišyti. Nuimti nuo kaitros, leisti, kad vyno skonis persiimtų ir atvėstų. Duoti dubenėliuose, apiberiant „sesame” sėklomis. Japonai duoda tai, kaip pagrindinį patiekalą su raugintais agurkais ir daržovėmis.

Veal Lodi — Veršienos kepsnys

- 8 plonos riekutės veršienos,
3 šaukštai sviesto,
2 šaukštai brandy,,
žiupsnelis krapų,
prieskoniai pagal skonį (druska, pipirai).

Išleisti sviestą, dapilti brandy ir sudėti krapus. Šia mase gerai ištepti veršienos riekutes. Tada keptuvėje išleisti truputį sviesto ir mėsa apkepti apiberiant prieskoniais abi puses. Palaikyti ant vidutinės kaitros, kol mėsa bus iškepus. 4 porcijos. Duoti su ryžiais ir daržovėmis. Tuo pačiu būdu galima gaminti ir kalakutienos riekutes.

Kumpis su brandy glazūra

- 1 rūkytas ar gatavas valgiui kumpis,
1 puodukas rudo cukraus,
3 šaukštai paruoštų garstyčių,
¼ puoduko brandy.
Kumpį idėti į negilų kepimo indą, riebalų puse į viršų. Kepti prie 325°F krosnyje. Rūkytam kumpiui skirti 25

min. kepimo laiko vienam svarui, gatavam valgyti kumpiui, tik 15 minučių. Apie 45 minutes prieš kepimo pabaigą kumpį išimti iš krosnies, nuimti odą ir padaryti įpiovimus riebalų sluoksnyje.

Sumaišyti rudą cukrų, garstyčias ir brandy. Šia mase aptepti kumpio viršų ir šonus. Gražinti į krosnį. Maždaug kas 10 minučių (3 kartus) aptepti kumpį likusia paruošta mase. Iškepus duoti su mažom apkepintom bulvytėm, ananasais bei salotomis.

Kiaulienos kepsnys su slyvomis

- 4-5 svarų kiaulienos gabalas
(šlaunies ar nugaros),
20 slyvų be kauliukų,
½ puoduko brandy,
pipirų ir druskos pagal skonį.

Paprašyti mėsininką arba pačiai išimti iš mėsos kaulą, padarant pailgą įpjovimą, tarsi „kišenę” mėsosje.

Slyvas užpilti brandy ir apie 3 valandas palaikyti kol slyvos suminkštės. Tada slyvas nusunkti, pasilikant brandy. Slyvas sudėti į paruoštą mėsosje „kišenę”. Mėsą aptrinti druska bei pipirais. Naudojant virvutę suformuo-

ti apvalainį. Mažame moliniame inde (Dutch oven) leisti mėsai apkepti iš visu pusių, vis palaistant nuo slyvų likusiu brandy. Uždengus kepti maždaug 3½ valandos ant lengvos kaitros. Pagal reikimą dadėti sunkos (viščiuko buljono). Duoti kepsnį pjaustyta riekutėmis su jo paties padažu. 6 žmonėms porcija. Tinka duoti su bulvių koše ir virtomis daržovėmis.

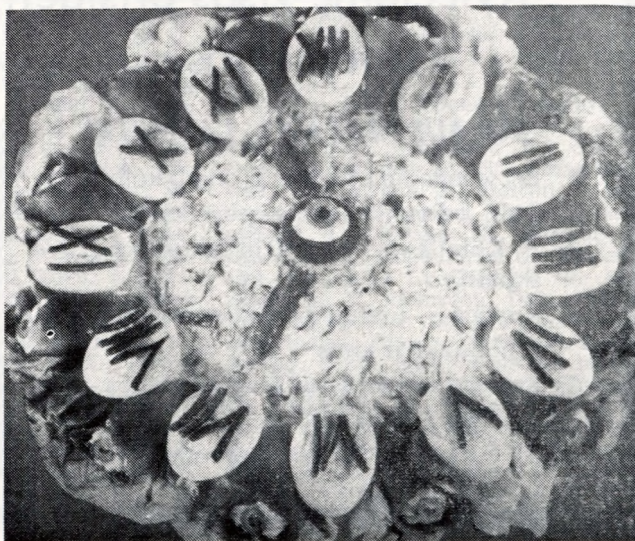
Zabaglione — Itališkas desertas

- 4 kiaušinio tryniai,
4 šaukštai cukraus,
8 šaukštai Marsala (itališkas saldus vynas),
4 šaukštai brendy,
1 citrinos tarkuota žievė.

Į dvigubą puodą sudėti kiaušinio trynius, cukrų ir vyną. Kaitinant vis plakti. Kai persils dapilti brandy ir dar plakti, kol masė sutirštės ir bus putota. Masę išdėti į desertinius stiklus, apiberiant tarkuota citrinos žieve. Duoti šiltą. 4 žmonėms porcija.

Vaisių flambe

Geriausiai tinka švieži vaisiai, bet galima naudoti ir vekuotus.

DEKORATYVINIS
„LAIKRODIS”

Padaryti vaisių mišrainę iš apriko-
su, vyšnių, kriaušių ir ananasų, tiek
kad užtektų šešiem žmonėm.
½ puoduko sviesto,
½ puoduko cukraus,
1 apelsino sunka perkošta,
2 šaukštai brandy.

Naudojant šviežius vaisius nulupty
odeles nuo kriaušių, aprikosų bei iš-
imti sėklas ar kauliukus.

Išleisti sviestą giliame puode dade-
dant cukrų ir apelsinų sunką. Ant vi-
dutinės kaitros virti, kol cukrus iš-
tirps. Tada dėti vaisius palaikant ši-
lumą. Vaisius pavartyti keletą kartų,
kad gerai apsidengtų padažu. Tada
užpilti brandy ir uždegti. Kai liepsna
užges, duoti negiliuose stiklo induose
užpilant padažu.

Turint Chafing Dish (metalinis in-
das su primusėliu apačioje) uždegimo
ceremoniją galima atlikti prie stalo.

Šalta obuolių sriuba

1½ svaro obuolių, nulupty, išvalytų ir
supjaustytų mažais kubais,
vandens, kad padengtų obuolius viri-
mo inde,
cukraus pagal skonį,
1 citrinos sunka,
¼ puoduko brandy.

Lengvoje kaitroje išvirti obuolius
su citrinos sunka ir cukrumi. Kai
obuoliai bus išvirę, pertrinti per sie-
telį ir įmaišyti brandy, kuris truputį
juos atskies. Laikyti šaltai iki davimo
į stalą. Maždaug 4 porcijos. Galima
duoti su sausainiais (Lady fingers).

Steak su brandy

6 steikai (filets ar tenderloin),
4 šaukštai rupiai trintų pipirų,
6 šaukštai sviesto,
2 uncijos brandy.

Į mėsą išpausti pipirus abejose pu-
sėse, uždengti vaškinio popieriu ir
padėti porai valandų į šaldytuvą.

Išėmus leisti mėsai sušilti iki kam-
bario temperatūros, apie 1 valandą.
Didelėje keptuvėje išleisti 4 šaukštus
sviesto ir pakepinti mėsą pagal sko-
nį (rare, medium, well done). Nupilti
likusį keptuvėje sviestą, mėsą su-

dėti į šiltą pusdubenį. Į keptuvę su-
dėti likusį sviestą (2 šaukštus) ir
brandy, padidinti kaitrą, gerai pamai-
šyti (apie 30 sekundžių) ir per koštu-
vėlį užpilti ant šiltos mėsos. Duoti
su bulvėmis ir daržovėmis.

Fraises Benedictine — braškės Benediktine

1 kvorta (2 pints) braškių,
2 puodukai pieno,
žiupsnelis druskos,
¼ puoduko cukraus,
¼ puoduko benediktino (likerio),
6 kiaušinių tryniai,
¼ puoduko plakimo grietinėlės.
Braškes nuvalyti, nuplauti, sudėti
į dviejų kvortų stiklinį indą souffle
dish) ir atšaldyti.

Į dvigubą puodą supilti pieną. drus-
ką bei cukrų ir kaitinti, kol pienas bus
karštas, bet neužviręs. Dėdėti bene-
diktina.

Plakimo grietinėle ir kiaušinių try-
nius išplakti kartu. Pamažu šia masę
dėti į karštą pieną, gerai maišant, kol
sutirštės. Nuėmus viršutinį puodą nuo
vandens dar vis plakti, kol masė pradės
atvėsti. Užpilti ant atšaldytų braš-
kių ir vėl gražinti į šaldytuvą, kad at-
šaltu. 8-10 porcijų. Viršų galima pa-
puošti irgi braškėmis.

Lady Fingers — Sausainiukai

Šiems sausainiukams reikalingos
specialios formelės, vadinamos
"moulds", kuriose būna 10-čiai sausai-
niukų formelės.

6 kiaušiniai,
¾ puoduko smulkaus cukraus,
2 šaukšteliai vanilės,
1 puodukas miltų (cake flour).

Kiaušinių baltymus plakti iki drėg-
nos putos. Tada pamažu dėti cukrų,
nuolatos maišant — plakant.

Kiaušinio trynius plakti, kol jie bus
šviesios spalvos. Tada palengva įmai-
šyti į išplaktus baltymus, dedant va-
nilę. Persijoti miltus 3 kartus, ir
lengvai maišant, po truputį sudėti į
kiaušinių masę.

Formeles (reikalingos 4) patepti
riebalais ir pabarstyti miltais, nube-

riant miltų pertekliu. Naudojant
"pastry bag" su pritaikyta triūbele
(galima savo improvizuoti) pripildyti
formelėje esančius įdubimus. Api-
barstyti smulkiu cukrum (fine con-
fectionary sugar) ir kepti įkaitintoje
krosnyje 350°F apie 12 minučių ar
kol lengvai paruduos. Išėmus leisti
truputį atvėsti ir, apvertus formeles,
išimti sausainiukus. Leisti visai at-
vėsti.

Norint, prieš kepant galima dar
apibarstyti ir smulkiai kapotais rie-
šutais.

• Jei kepinys apdegė, tegul jis at-
vėsta, paskui atsargiai nutrinkite de-
gęsius smulkia tarka ir apibarstykite
cukraus pudra.

• Nedėkite tešlos į labai karštą
orkaitę, nes kepinys iš viršaus bus
kietas, o viduje neiškepęs. Orkaitę
anksčiau įkaitinkite, bet neperkaitin-
kite. Kepti tešlą ant vidutinės ugnies.
Iškepusį tortą, neišėmus iš formos,
padėkite ant sudrėkinto rankšluosčio,
ir jį bus lengva išimti iš formos. Į šal-
tą patalpą torto neneškite, jis gali su-
pulti.

• Minkštą, lipnią tešlą lengva iš-
kočioti, apdengus ją pergamentiniu
popieriumi.

• Užmaišydamos tešlą, neberkite
miltų į skystį, o priešingai, skystį po
truputį, nedidele srovele pilkite į mil-
tus.

• Neaptepkitė kiaušiniu siuoksnėto
kepinio kraštų: kepant jie sukietėja,
ir tešla nepakyla.

• Jei mielinėje tešloje nepakanka
cukraus, pyragas neturės rausvos plu-
telės. Tačiau cukraus perteklius sulė-
tina tešlos fermentavimą. Per saldžių
pyragų vidus blogiau iškepa. Todėl
cukraus reikia dėti saikingai, pagal
receptą.

• Jei per daug riebalų, pyrago
minkštumas bus standesnis.

• Prieš maišydamos tešlą, miltus
išsijokite: į juos pateks daugiau de-
guonies, ir kepinys bus puresnis.

Kviečiame visus prisidėti prie "MOTERS" žurnalo tuštėjančios pinigų skrynelės papildymo!

VAJAUS - BAZARO - LAIMIKIAI

1. Encyclopedia Lituanica (anglų kalba) 6 t.
2. Dail. J. Paukštienės — paveikslas
3. A. Katelienės — medžio šakų-šaknų
skulptūra
4. Knygos — Lietuvių liaudies moterų
draubužiai ir kitos
5. Knygos — Lietuvių Liaudies Menas —
Drabužiai ir kitos
ir 10 metinių "Moters" prenumeratų

**Prašome gautų bilietėlių atkarpas su adresu
ir pinigais prisiųsti "Moters" administracijai
— 1011 College St., Toronto, Canada,
M6H 1A8**

iki š.m. gruodžio mėn. 31 d.

Jei kam reikia papildomų bilietėlių prašom
kreiptis į administraciją.

Laukiame visų talkos ir pagalbos!

**"Moters" žurnalo
redakcija ir administracija**

• Atsiųsta paminėti

Žemaitijos Girių Takais — Aleksandras Tenisonas; Lietuvos Miškininkų S-gos Išeivijoje Miškų Literatūrai Leisti Fondo Leidinys Nr. 5; techn. red. — Vincas Žemaitis; dail. D. Gelaziūtė - Kizlauskienė; 366 psl.; tiražas 500 egz. iliustruotas nuotraukomis; kaina nepažymėta.

Autorius įdomiai pateikia platų atsiminimų pluoštą iš Lietuvos miškininkystės praeties istorijos.

Vaikystė — Janina Narūnė; autobiografiniai atsiminimai, pirmoji knyga; 159 psl., kaina 5 dol.; spaudė Pranciškonų spaustuve Brooklyn. Įdomūs ankstyvosios vaikystės ir pirmųjų mokslo dienų atsiminimai.

Negestanti Liepsna — religiniai sonetai; paruošė, išleido ir spaudė Immaculata Press, Putnam, Conn. 1976; 49 psl., kaina nepažymėta.

Lithuanians in America — dr. Antanas Kučas, introduction by Dr. Clarence C. Walton; translated by Joseph Boley; 349 psl.; 6 dol.; iliustruota Amerikos lietuvių istorija; viršelis — P. Jurkauskas.

"Lietuvos Atsiminimai" — Radijo 35-rių metų sukakties minėjimo iliustruotas leidinys, 24 psl.; viršelis — dail. T. Valiauskas.

Lietuvos Karaliaus Krikštas — Schonoch, iš XIV amž. vizijinės poemos "Der Littauer" vertė A. Tyruolis; dail. A. Stončiūtė. Įdomus viduramžių kūrėlis. Tos rūšies istorinė kūryba apie lietuvių reikėtą visą surinkti ir išleisti leidinį.

Martynas Mažvydas Vilniuje — Juozas Kraliauskas; "Draugo" dienraščio 25-jo konkurso premijuotas romanas; dail. T. Valius; Lietuviškos Knygos Klubo leidinys; 307 psl.; kaina — nepažymėta.

Lituanie — Terre de Foi, Terre des Croix — André Martin; 197 psl.; iliustruota nuotraukomis; Editions Albatros, Paris; 1976 m.

Respect my Rights — an appeal of A. Terleckas; prepared by The Lithuanian World Community, 1976.

... Und Estland, Lettland, Litauen? — Hans Rychener; 106 psl. iliustruota nuotraukomis; Vrlg. Herbert Lang, Bern u. Frankfurt/M., 1975.

GARBĖS PRENUMERATOS

Adomaitienė O., Jamestown, N. Dakota, Arvydienė B., Elgin, Ill., Asminienė G., Livonia, Mich., Banėnienė B. Philadelphia, Pa., Bacas V., Warren, Mich., Barcevičienė G., Toronto, Ont., Barienė R., Bridgeport, Conn., Barmienė V., Los Angeles, Calif., Balėškienė B., Chicago, Ill., Bičiūnienė G., Chicago, Ill., Biknevičienė K., Chicago, Ill., Bilevičienė E., Hamilton, Ont., Biskienė I., Downers Grove, Ill., Bizauskienė P., Atlanta, Georgia, Bradley A., N. Providence, N.J., Budvidienė O., Hamilton, Ont., Bukšniėnė A., Omaha, Nebr., Bumbulienė M., Toronto, Ont., Bušinskienė S., Toron-

to, Ont., Butkienė P., Euclid, Ohio, Campienė K., Waterbury, Conn., Čekauskienė O., Montreal, P. Que., Čėgienė V., Dundas, Ont., Čėpienė E., Weston, Ont., Čėrniuvienė F., Chicago, Ill., Čėsnienė M., Worcester, Mass., Ciuprinskienė A., Vienna, Ont., Dainienė J., Dollard de Ormeaux, P. Que., Dalindienė V., Toronto, Ont., Danienė O., Omaha, Nebr., Danienė D., Ottawa, Ont., Didžiulienė S., Cicero, Ill., Dobrovolskienė V., Chicago, Ill., Donohue E., Woodhaven, N.Y., Dulskienė A., Brockton, Mass., Dunderienė V., Toronto, Ont., Eidukonienė A., Evergreen Park, Ill., Garbauskienė K., Great Neck, N.Y., Gelžinienė K., Burlington, Ont., Genčiuvienė A., Toronto, Ont., Girniuvienė B., Allen Park, Mich., Grigaliūnienė A., Toronto, Ont., Gylienė B., Olympia, Wash., Hoffman L., Chicago, Ill., Jameikienė K., Rockford, Ill., Janulaitienė A., Ranch, Calif., Jarošienė F., Ocean Gate, N.J., Jasienė P., N. London, Conn., Jautokaitė S., Chicago, Ill., Jokšienė M., London, Ont., Jonikienė M., Hamilton, Ont., Juozaitienė J., Hamilton, Ont., Jursėnaitė G., Chicago, Ill., Kaknevičienė J., Toronto, Ont., Kaminskienė K., Toronto, Ont., Kasakaitienė B., Chicago, Ill., Kazlauskienė G., Stamford, Conn., Kinderienė P., Chicago, Ill., Kindurienė O., Gulfport, Fla., Krasauskienė E., Chicago, Ill., Kriškiokaitienė E., W. Hartford, Conn., Kšivickienė A., Dundas, Ont., Kudukienė O., London, Ont., Kulnienė A., Toronto, Ont., Kuzmienė P., London, Ont., Lapienienė V., Delhi, Ont., Laurent A., Lemont, Ill., Lenkauskienė M., Pepper Pike, Ohio, Liačienė N., Toronto, Ont., Liaugaudienė E., Spotswood, N.J., Mackonienė S., Chicago, Ill., Makaitienė G., Norwood, Mass., Manglicienė D., Toronto, Ont., Matulionienė O., Plattsburg, N.Y., Motušienė B., Cicero, Ill., Mazeikienė S., Delhi, Ont., Meškauskienė E., Sioux City, Iowa, Mickėvičienė M., Chicago, Ill., Mickėliūnienė E., Richmond Hill, N.Y., Mikonienė U., Richmond Hts., Ohio, Mikšienė J., Worcester, Mass., Mustėikienė G., Chicago, Ill., Naikauskienė D., Windsor, Ont., Navickienė N., Gulfport, Fla., Nemickienė E., Highland, Ind., Pabedinskienė B., Glenn Ellyn, Ill., Pakalkienė A., Woodhaven, N.Y., Petraitienė A., Richmond Hill, N.Y., Pleskienė V., Detroit, Mich., Pocienė O., Newark, N.J., kun. Pragulbickas J., Elizabeth, N.J., Raišienė J., Chicago, Ill., Raubienė O., Woodhaven, N.Y., Raulinaitienė B., Fresno, Calif., Rimkienė M., Cicero, Ill., Rimkienė M., Vittoria, Ont., Rudokienė B., Tillsonburg, Ont., Ruibienė O., Chicago, Ill., Rumšienė O., Chicago, Ill., Šadeikienė O., Farmington, Mich., Sakavičienė E., Hamilton, Ont., Saplienė P., Toronto, Ont., Sidrienė G., Streator Ill., Šlekienė K., Toronto, Ont., Šostakienė O., Detroit, Mich., Sriubiškienė J., Islington, Ont., Stankaitienė M., Rockford, Ill., Stankaitienė I., Chesterland, Ohio, Stankaitienė B., Toronto, Ont., Starkutienė K., Toronto, Ont., Staugaitienė Z., St. Catharines, Ont., Stepatienė E., Toronto, Ont., Stoskienė M., Chicago, Ill., Stulginskienė L., Toronto, Ont., Sungailienė A., Toronto, Ont., Svelnienė D., Ansonia, Conn., Sviežikienė E., Val Caron, Ont., Sviliėnė B., Medway,

Mass., Tamašauskienė S., Waukegan, Ill., Urbonienė L., Edmonton, Alberta, Urbonienė S., Detroit, Mich., Vaitonienė A., Weston, Ont., Vaškevičienė A., Toronto, Ont., Vidžiūnienė D., Chicago, Ill., Vilutienė E., Chicago, Ill., Vinclovienė I., Richmond Hts., Ohio, Vitkuviėnė A., Hartford, Conn., Žemaitienė I., Islington, Ont., Žilionienė A., Cleveland, Ohio, Žilvytienė A., Mount Hope, Ont., Žitkevičienė J., Moonsee Ponds Australia, Zubrickienė M., Weston, Ont., Žvinakienė B., Albuquerque, N. Mexico.

ŽURNALUI AUKOJO

\$50.00 — Šėstokienė O., Huntington Valley, Pa.,
 \$15.00 — Urbonienė L., Edmonton, Alberta,
 \$10.00 — Bizauskienė P., Atlanta, Georgia, Naikauskienė D., Windsor, Ont., Simkienė O., Willow Springs, Ill.,
 \$ 5.00 — Balčiūnienė M., Woodhaven, N.Y., Kučinskienė S., Toronto, Ont., Tamulionienė B., Toronto, Ont.,
 \$ 4.00 — Arūnienė A., Toronto, Ont.,
 \$ 3.00 — Barškėtienė E., Chicago, Ill., Bungardienė A., Hamilton, Ont., Čiakienė E., E. Chicago, Ind., Karečkienė M., Woodhaven, N.Y., Ramanauskienė E., Chicago, Ill., Silvienė B., Carnegie, Australia, Siurnienė O., Delhi, Ont., Vaitkūnienė E., St. Paul, Alberta,
 \$ 2.00 — Bačkaitienė M., Detroit, Mich., Bersėnienė E., Weland, Ont., Damašienė V., E. Chicago, Ind., Grušienė E., St. Petersburg, Fla., Grušienė M., Agoura, Calif., Gudėlienė L., Hot Springs, Ark., Jonynienė A., Detroit, Mich., Katėlienė A., Chicago Ill., Kavaliauskienė T., Redford, Mich., Maletė A., Chicago, Ill., Montvilienė G., La Salle, P. Que., Norvilienė O., Chicago, Ill., Pažerienė A., Juno Isles, Fla., Raudienė M., Chicago, Ill., Reginienė D., Islington, Ont., Ruslienė J., Toronto, Ont., Samaitienė A., Chicago, Ill., Simonaitienė O., Cicero, Ill., Sirutienė P., Toronto, Ont., Simukonienė G., Richmond Hill, N.Y., Sisiėnė J., Union, N.J., Stankevičienė M., Leederville, Australia, Stravinskienė B., Chicago, Ill., Ugėnienė M., St. Petersburg, Fla., Vasilėuskienė O., Woodhaven, N.Y., Vindašienė E., Delhi, Ont., Vingėlienė A., Omaha, Nebr., Zapparackienė S., Royal Oak, Mich.,
 \$ 1.00 — Bugailėškienė P., Derby England, Deksnienė A., Hamilton, Ont., Gruzdienė V., Euclid, Ohio, Gverzdienė M., St. Catharines, Ont., Heningienė Z., Detroit, Mich., Jociėnė E., Cleveland, Ohio, Juozapavičienė B., Chicago, Ill., Jūrienė J., Chicago, Ill., Kanapkienė O., Toronto, Ont., Laukienė L., Chicago, Ill., Murauskienė T., Hamilton, Ont., Petraitienė S., Toronto, Ont., Petronienė R., So. Boston, Mass., Petrušaitienė P., Racine, Wisc., Racevičienė N., Islington, Ont., Ramanauskienė S., Chicago, Ill., Rapšienė K., Chicago, Ill., Paovienė V., Grand Rapids, Mich., Sinkevičienė S., Toronto, Ont., Šliažienė A., Chicago, Ill., Tocėlauskienė V., Chicago, Ill., Veisiėnė E., Chicago, Ill., Žemaitienė M., Toronto, Ont.